

XXII БҮЛЭГ НЭР ТОМЬЁО

96 дугаар зүйл

Энэ конвенцод хэрэглэсэн нэр томьёог дараах утгаар ойлгоно:

- а) “Агаарын тээвэр” гэж нийтийн тээврийн зорилгоор зорчигч, шуудан болон ачааг агаарын хөлгөөр тээвэрлэх аливаа тогтмол нислэгийг;
- б) “Олон улсын агаарын тээвэр” гэж нэгээс илүү улсын нутаг дэвсгэрийн агаарын зайгаар дамжин үйлдэх нислэгийг;
- с) “Агаарын тээврийн байгууллага” гэж олон улсын нислэг эрхэлдэг, эсхүл зохион байгуулдаг агаарын тээврийн байгууллагыг;
- д) “Арилжааны бус зорилгоор буулт үйлдэх” гэж агаарын хөлгийн бүхээгт зорчигч, ачаа болон шуудан авах, буулгахаас аливаа бусад зорилгоор буулт үйлдэхийг тус тус хэлнэ.

КОНВЕНЦОД ГАРЫН ҮСЭГ ЗУРАХ

Дээр дурдсаныг нотолж, зохих ёсоор эрх олгогдсон доор дурдсан бүрэн эрхт төлөөлөгчид энэхүү конвенцод тус тусын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс өөрсдийн гарын үсгийн эсрэг талд бичигдсэн он сар өдөр гарын үсэг зурав.

Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр англи хэлээр үйлдэв. Энэхүү конвенцын орос, англи, испани, франц хэл дээр үйлдсэн эх бичвэр бүр адил хүчинтэй байна. Эдгээр эх бичвэрийг хадгалуулахаар Америкийн Нэгдсэн Улсын Засгийн газрын архивт өгсөн бөгөөд баталгаат хуулбаруудыг тус Засгийн газраас энэхүү конвенцод гарын үсэг зурах буюу нэгдэн орох бүх улсын Засгийн газарт хүргүүлнэ. Энэхүү конвенц Вашингтон хот, Коламбиа тойрогт гарын үсэг зурахад нээлттэй байна.

154. ОЛОН УЛСЫН ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН КОНВЕНЦЫН ГУРВАН ХЭЛЭЭРХ ЭХ БИЧВЭРИЙН ТУХАЙ ПРОТОКОЛ

1968 оны 09 дүгээр сарын 24-ний өдөр баталж,
1968 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдөр өдөр хүчин төгөлдөр болсон*

Дараахь гарын үсэг зурсан Засгийн газар,

Олон улсын иргэний нисэхийн конвенц (цаашид “конвенц” гэх)-ын төгсгөлийн хэсэгт англи, франц, испани хэлээр үйлдсэн эх бичвэр тус бүр адил хүчинтэй байх бөгөөд гарын үсэг зурахад нээлттэй байна гэснийг харгалзаж,

Конвенцыг Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр англи хэлээр гарын үсэг зурахад нээлттэй болгосныг харгалзаж,

Иймд конвенцын эх бичвэрийг гурван хэлээр байх тухай шаардлагатай заалт бий болгох нь зүйтэйг харгалзаж,

Дээрх заалт бий болсноор конвенцын нэмэлт, өөрчлөлт англи, франц, испани хэлээр үйлдсэн байгааг тооцох бөгөөд конвенцын франц, испани хэлээр үйлдсэн эх бичвэр нь хүчин төгөлдөр бус байна. Учир нь конвенцын 94 дүгээр зүйлийн (а)-д заасны дагуу тийм нэмэлт, өөрчлөлт бүр нь зөвхөн түүнийг соёрхон баталсан улсын хувьд хүчин төгөлдөр болохыг харгалзаж,

Дор дурдсан зүйлийг хэлэлцэн тохиролцов:

* Монгол Улс 1989.07.10-нд баталсан



1 дүгээр зүйл

Энэхүү протоколд хавсаргасан конвенцын франц, испани хэлээр үйлдсэн эх бичвэр нь англи хэлээр үйлдсэн эх бичвэрийн хамт конвенцын төгсгөлд тусгайлан заасан гурван хэлээрх адил хүчинтэй эх бичвэр болно.

2 дугаар зүйл

Хэрэв энэхүү протоколын оролцогч тал нь конвенцын 94 дүгээр зүйлийн (а)-д заасны дагуу оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийг соёрхон баталсан, эсхүл цаашид соёрхон батлах бол тус нэмэлт, өөрчлөлтийн англи, франц, испани хэлээр үйлдсэн эх бичвэр нь энэхүү протоколын дагуу гурван хэлээрх адил хүчинтэй эх бичвэр гэж тооцогдоно.

3 дугаар зүйл

1. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын гишүүн улс нь дор дурдсан нөхцөлөөр энэхүү протоколын оролцогч тал болж болно. Үүнд:

- (а) хүлээн зөвшөөрөх тухай тайлбаргүйгээр гарын үсэг зурах, эсхүл;
- (b) хүлээн зөвшөөрөх нөхцөлтэйгөөр хүлээн зөвшөөрч гарын үсэг зурах, эсхүл;
- (с) хүлээн зөвшөөрөх.

2. Энэхүү протокол нь 1968 оны 9 дүгээр сарын 27-ны өдрийг хүртэл Буэнос-Айрес хотноо, түүнээс хойш Вашингтон хот, Коламбиа тойрогт гарын үсэг зурахад нээлттэй байна.

3. Хүлээн зөвшөөрсөн тухай баримт бичгийг Америкийн Нэгдсэн Улсын Засгийн газарт хадгалуулахаар өгснөөр гүйцэтгэнэ.

4. Энэхүү протоколд нэгдэн орох, соёрхон батлах, эсхүл хүлээн зөвшөөрснөөр протоколыг хүлээн зөвшөөрсөнд тооцно.

4 дүгээр зүйл

1. Энэхүү протокол нь 3 дугаар зүйлд заасны дагуу арван хоёр улс хүлээн зөвшөөрөх талаар тайлбаргүйгээр гарын үсэг зурсан, эсхүл хүлээн зөвшөөрснөөс хойш 30 хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.

2. Энэхүү протоколын 3 дугаар зүйлд заасны дагуу протоколын оролцогч тал болох ямар ч улсын хувьд протоколд тайлбаргүйгээр гарын үсэг зурсан, эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

5 дугаар зүйл

Цаашид конвенцод нэгдэн орох ямар ч улс энэхүү протоколыг хүлээн зөвшөөрсөнд тооцно.

6 дугаар зүйл

Энэхүү протоколыг хүчин төгөлдөр болмогц түүнийг Америкийн Нэгдсэн Улсын Засгийн газар Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага болон Олон Улсын Иргэний Нисэхийн Байгууллагад бүртгүүлнэ.

7 дугаар зүйл

1. Энэхүү протокол нь конвенц хүчин төгөлдөр байх хугацаанд хүчин төгөлдөр хэвээр байна.

2. Энэхүү протокол нь аль нэг улс конвенцын оролцогч тал байхаа больсон үеэс эхлэн тухай улсад хүчингүй болно.

8 дугаар зүйл

Америкийн Нэгдсэн Улсын Засгийн газар нь Олон Улсын Иргэний Нисэхийн Байгууллагын гишүүн бүх улс болон тус байгууллагад дараахыг мэдэгдэнэ. Үүнд:

(а) энэхүү протоколд зурсан ямарваа нэгэн гарын үсэг болон гарын үсэг зурсан огноо, түүнчлэн хүлээн зөвшөөрөх тухай тайлбартай, эсхүл тайлбаргүйгээр гарын үсэг зурсан эсэх тухай;

(b) ямарваа нэгэн хүлээн зөвшөөрсөн баримт бичиг хадгалуулсан болон хадгалуулсан огноо;

(c) 4 дүгээр зүйлийн 1-д заасны дагуу энэхүү протоколын хүчин төгөлдөр болох огноо.

9 дүгээр зүйл

Энэхүү протоколыг англи, франц, испани хэлээр үйлдсэн бөгөөд эх бичвэр бүр нь адил хүчинтэй байна. Энэхүү протоколыг Америкийн Нэгдсэн Улсын Засгийн газрын архивд хадгалж, тухайн Засгийн газар нь албан ёсоор баталгаажуулсан хувийг Олон Улсын Иргэний Нисэхийн Байгууллагын гишүүн бүх улсын Засгийн газарт хүргүүлнэ.

Дээр дурдсаныг нотолж, зохих ёсны эрх олгогдсон бүрэн эрхт төлөөлөгчид дор гарын үсэг зурав.

Буэнос-Айрес хотноо 1968 оны 9 дүгээр сарын 24-ний өдөр үйлдэв.

155. ОЛОН УЛСЫН ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ КОНВЕНЦЫН АДИЛ ХҮЧИНТЭЙ ДӨРВӨН ХЭЛЭЭРХ ЭХ БИЧВЭРИЙН ТУХАЙ ПРОТОКОЛ

*1977 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдөр баталж,
1999 оны 09 дүгээр сарын 16-ны өдөр өдөр хүчин төгөлдөр болсон**

Дор гарын үсэг зурсан Засгийн газар:

Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ассемблейн 21 дүгээр чуулганаас энэ байгууллагын Зөвлөлд "Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын адил хүчинтэй орос хэл дээрх эх бичвэрийг бэлтгэх, эх бичвэрийг 1977 оноос оройтолгүй батлуулахад шаардлагатай арга хэмжээ авах хүсэлт гаргасныг харгалзаж;

Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын англи эх бичвэр нь 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдрөөс Чикаго хотноо гарын үсэг зурахад нээлттэй болсныг харгалзаж;

Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр гарын үсэг зурсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын адил хүчинтэй гурван хэл дээрх эх бичвэрийн тухай протоколд 1968 оны 9 дүгээр сарын 24-нд Буэнос Айрос хотноо гарын үсэг зурсан, Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын (цаашид конвенц гэж нэрлэх) франц, испани

* Монгол Улс 1998.10.14-нд баталсан

хэл дээрх эх бичвэрийг баталж, Конвенцын англи хэл дээрх эх бичвэрийн хамт гурван хэл дээрх бичвэр адил хүчинтэй бөгөөд Конвенцын эцсийн эх бичвэр гэж үзсэнийг харгалзаж,

Дээрх байдлаас үүдэн Конвенцын бичвэр орос хэл дээр байхад шаардлагатай заалтыг оруулах нь зүйтэй гэж үзсэнийг харгалзаж,

Тухайн заалтын дагуу конвенцод оруулсан адил хүчинтэй англи, франц, испани хэл дээрх нэмэлт, өөрчлөлтүүдийн талаар авч үзэх шаардлагатай бөгөөд Конвенцын 94 (а) дүгээр зүйлд заасны дагуу аливаа нэмэлт, өөрчлөлт нь зөвхөн түүнийг соёрхон баталсан аливаа улсын хувьд хүчин төгөлдөр болно гэдгийг харгалзаж,

Дараахь зүйлийг хэлэлцэн тохиролцов:

1 дүгээр зүйл

Энэхүү протоколд хавсаргасан Конвенцын бичвэр болон түүнд оруулсан орос хэл дээрх нэмэлт, өөрчлөлтүүдийн эх бичвэр, Конвенцын эх бичвэр болон түүнд оруулсан англи, франц, испани хэлээр үйлдсэн нэмэлт, өөрчлөлтүүдийн хамт адил хүчинтэй дөрвөн хэлээр үйлдсэн эх бичвэрийг бүрдүүлнэ.

2 дугаар зүйл

Хэрэв энэхүү протоколд нэгдэн орох улс энэхүү конвенцын 94 дүгээр зүйлийн (а)-д заасны дагуу Конвенцод оруулсан аливаа нэмэлт, өөрчлөлтийг соёрхон баталсан, эсхүл хожим соёрхон батлах бол түүний орос, англи, франц, испани хэл дээр үйлдсэн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухайн эх бичвэрийг энэхүү протоколын дүнд адил хүчинтэй болсон дөрвөн хэл дээрх бичвэрийг эшилсэн гэж үзнэ.

3 дугаар зүйл

1) Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын гишүүн улсууд энэхүү протоколд дараах хэлбэрийн аль нэгнээр нэгдэж болно. Үүнд:

- a) хүлээн зөвшөөрөх эрхээ хадгалж үлдээлгүй гарын үсэг зурах;
- b) хүлээн зөвшөөрөх эрхээ хүлээн зөвшөөрөх хүртлээ хадгалж, гарын үсэг зурах;
- c) хүлээн зөвшөөрөх.

2) Энэхүү протоколд 1977 оны 10 дугаар сарын 5 хүртэл Монреал хотноо, дараа нь Вашингтон хотноо гарын үсэг зурахад нээлттэй хэвээр байна.

3) Хүлээн зөвшөөрөх тухай, эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн баримт бичгийг Америкийн Нэгдсэн Улсын Засгийн газарт хадгалуулахаар хүргүүлснээр хүчин төгөлдөр болно.

4) Энэхүү протоколыг дагаж мөрдөхөө илэрхийлсэн, эсхүл соёрхон батлах, эсхүл батлахыг түүнийг хүлээн зөвшөөрсөнд тооцно.

4 дүгээр зүйл

1) Энэхүү протокол нь 3 дугаар зүйлд заасны дагуу арван хоёр улс аливаа тайлбаргүйгээр хүлээн зөвшөөрөхөөр, эсхүл хүлээн зөвшөөрч гарын үсэг зурснаар болон Конвенцын орос хэл дээрх эх бичвэр адил хүчинтэй байх тухай Конвенцын төгсгөлийн заалтад оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болсны дараа арван гурав дахь өдрөөс хүчин төгөлдөр болно.

2) Энэхүү протоколын 3 дугаар зүйлийн дагуу энэхүү протоколын гишүүн болох аливаа улсын хувьд энэхүү протоколд аливаа тайлбаргүйгээр хүлээн зөвшөөрөхөөр, эсхүл хүлээн зөвшөөрч гарын үсэг зурсан өдөр хүчин төгөлдөр болно.

5 дугаар зүйл

Энэхүү протокол хүчин төгөлдөр болсны дараа Конвенцын оролцогч улс түүнийг дагаж мөрдөж байвал энэхүү протоколыг мөн хүлээн зөвшөөрсөнд тооцно.

6 дугаар зүйл

Аливаа улс энэхүү протоколыг хүлээн зөвшөөрснийг Конвенцод оруулсан аливаа нэмэлт, өөрчлөлтийг соёрхон баталсан гэж тооцохгүй.

7 дугаар зүйл

Энэхүү протокол хүчин төгөлдөр болмогц түүнийг Америкийн Нэгдсэн Улсын Засгийн газар Нэгдсэн Үндэсний Байгууллага болон Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад бүртгүүлнэ.

8 дугаар зүйл

1) Энэхүү протокол нь Конвенцын хүчин төгөлдөр байх хугацаанд хүчин төгөлдөр хэвээр байна.

2) Энэхүү протокол нь Конвенцод оролцогч тал байхаа больсон тухайн улсын хувьд хүчин төгөлдөр бус болно.

9 дүгээр зүйл

Америкийн Нэгдсэн Улсын Засгийн газар нь Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын гишүүн бүх улс болон Байгууллагад өөрт нь дараах мэдэгдэл хүргүүлнэ:

- a) энэхүү протоколд зурсан гарын үсэг нь хүлээн зөвшөөрөх эсэх тайлбартай, эсхүл тайлбаргүйг илэрхийлсэн тэмдэглээг гарын үсэг зурсан огнооны хамтаар;
- b) хүлээн зөвшөөрсөн тухай баримт бичгийг хадгалуулахаар хүргүүлсэн тухай болон түүний огноо;
- c) энэхүү протокол 4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн заалтын дагуу хүчин төгөлдөр болсон огноо.

10 дугаар зүйл

Энэхүү протоколыг англи, франц, орос болон испани хэлээр үйлдсэн бөгөөд эх бичвэр бүр адил хүчинтэй байж АНУ-ын Засгийн газрын архивт хадгалуулах ба түүний баталгаат хуулбарыг Засгийн газар Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын гишүүн улсын Засгийн газарт хүргүүлнэ.

Дээр дурдсаныг нотолж, зохих ёсоор эрх олгогдсон бүрэн эрхт төлөөлөгчид дор гарын үсэг зурав.

Нэг мянга есөн зуун далан долоон оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдөр Монреал хотод үйлдэв.



**156. ОЛОН УЛСЫН ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ
КОНВЕНЦОД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ПРОТОКОЛ (83 ДУГААР ЗҮЙЛ)**

*1980 оны 10 дугаар сарын 06-ны өдөр баталж,
1999 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдөр өдөр хүчин төгөлдөр болсон**

Олон улсын иргэнийн нисэхийн байгууллагын Ассамблей,

Монреаль хотноо 1980 оны 10 дугаар сарын 6-ны өдөр хуралдсан 23 дугаар ээлжит чуулганд цугларч,

Олон улсын нислэг үйлдэх агаарын хөлгийг түрээслэх, хөлслөх болон харилцан солилцох тухай А21-22 ба А22-28 дугаар тогтоолыг анхааралдаа авч,

Хууль зүйн хорооны 23 дугаар чуулганаар бэлтгэсэн Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцод нэмэлт, өөрчлөлт оруулах төслийг анхааралдаа авч,

Агаарын хөлгийг бүртгэсэн улс өөрийн хүлээсэн зарим үүрэг, хариуцлагыг тухайн агаарын хөлгийг түрээсээр, хөлсөөр, харилцан солилцон ашиглах, эсхүл түүнтэй төстэй аль нэг үйлдлээр авч ашиглаж байгаа улсад шилжүүлэх тухай заалтыг боловсруулах талаар хэлэлцэн тохиролцогч улсын илэрхийлсэн нийтлэг хүсэлтийг анхааралдаа авч,

Дээр дурдсан зорилгоор Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр үйлдсэн Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцод өөрчлөлт оруулах зайлшгүй шаардлагатайг харгалзаж,

1. Дээр дурдсан конвенцын 94 дүгээр зүйлийн (а)-д заасны дагуу уг конвенцод оруулах дараах өөрчлөлтийг батлав:

83 дугаар зүйлийн дараа 83 bis зүйлийг шинээр нэмж оруулах:

“83 bis дугаар зүйл.

Тодорхой үүрэг, хариуцлагыг шилжүүлэх

(а) Конвенцын 12, 30, 31 дүгээр зүйл болон 32 дугаар зүйлийн (а) хэсгийг харгалзахгүйгээр аль нэг хэлэлцэн тохиролцогч улсад бүртгэсэн агаарын хөлгийг түрээслэх, хөлслөх, эсхүл харилцан солилцох тухай байгуулсан гэрээ, эсхүл бусад төстэй гэрээний үндсэн дээр ашиглагч нь аль нэг хэлэлцэн тохиролцогч улсад үйл ажиллагаа явуулдаг, эсхүл үйл ажиллагаа явуулдаггүй боловч тухайн улсад байнга оршин суудаг бол уг агаарын хөлгийг бүртгэгч улс агаарын хөлгийг ашиглагч улстай хэлэлцээр хийсний үндсэн дээр конвенцын 12, 30, 31 дүгээр зүйл болон 32 дугаар зүйлийн (а)-д заасан үүрэг хариуцлагын заримыг, эсхүл бүгдийг түүнд шилжүүлж болно. Бүртгэгч улс шилжүүлсэн үүрэг, хариуцлагаас чөлөөлөгдөнө.

(b) Талуудын хооронд хийгдэх дээрх шилжүүлэг нь 83 дугаар зүйлийн дагуу зөвлөлд бүртгэгдэж, хэвлэгдээгүй, эсхүл хэлэлцээрт оролцогч улс тухайн хэлэлцээр болон хэлэлцээрийн агуулгын талаар бусад холбогдох хэлэлцэн тохиролцогч улсад шууд мэдэгдээгүй тохиолдолд тус шилжүүлэг нь бусад хэлэлцэн тохиролцогч улсын хувьд хүчингүйд тооцогдоно.

(c) Дээр дурдсан (а) болон (b) заалт нь 77 дугаар зүйлд заасан нөхцөл байдалд нэгэн адил хамаарна.

2. Конвенцын 94 зүйлийн (а)-д заасны дагуу дээр дурдсан өөрчлөлт нь ерэн найман хэлэлцэн тохиролцогч улс түүнийг соёрхон баталсны дараа хүчин төгөлдөр болохыг тогтоон,

* Монгол Улс 1999.09.22-нд баталсан

3. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга дээрх өөрчлөлт болон дараах нөхцөлийг тусгасан протоколын бичвэр нь англи, испани, орос, франц хэлээр үйлдсэн бөгөөд эх бичвэр бүр адил хүчинтэйг зөвшөөрөв:

(a) Энэхүү протоколд Ассамблейн дарга болон Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нар гарын үсэг зурна;

(b) Энэхүү протокол нь өмнө дурдсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцыг соёрхон баталсан, эсхүл нэгдэн орсон аль ч улс соёрхон батлахад нээлттэй;

(c) Батламж жуух бичгийг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад хадгалуулахаар хүлээлгэн өгнө;

(d) Энэхүү протокол нь соёрхон баталсан тухай ерэн найм дахь Батламж жуух бичгийг хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсөн өдрөөс эхлэн түүнийг соёрхон баталсан улсын хувьд хүчин төгөлдөр болно;

(e) Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь протоколыг соёрхон баталсан тухай бүх Батламж жуух бичгийг хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсөн огноог хэлэлцэн тохиролцогч бүх улсад нэн даруй мэдэгдэнэ;

(f) Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь протокол хүчин төгөлдөр болсон огноог дээр дурдсан конвенцын оролцогч бүх улсад нэн даруй мэдэгдэнэ;

(g) Протокол хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш уг протоколыг соёрхон баталсан хэлэлцэн тохиролцогч аль ч улсын хувьд Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад соёрхон баталсан өөрийн Батламж жуух бичгээ хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсний дараа хүчин төгөлдөр болно.

Иймд дээр дурдсан Ассамблейн шийдвэрийн дагуу энэхүү протоколыг тус байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга үйлдэж,

Үүнийг нотолж Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ассамблейн 23 дугаар ээлжит чуулганаас олгосон эрхийн дагуу Ассамблейн дарга болон Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нар энэхүү протоколд гарын үсэг зурав.

Монреаль хотноо 1980 оны 10 дугаар сарын 6-ны өдөр англи, испани, орос, франц хэлээр нэгэн баримт бичиг болгон үйлдсэн бөгөөд эх бичвэр бүр нь адил хүчинтэй байна. Энэхүү протокол нь Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын архивд хадгалагдах бөгөөд түүний албан ёсоор баталсан хувийг Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр үйлдсэн Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын оролцогч бүх улсад байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга хүргүүлнэ.

157. ОЛОН УЛСЫН ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ КОНВЕНЦОД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ПРОТОКОЛ (3 ДУГААР ЗҮЙЛ)

*1984 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдөр баталж,
1998 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдөр өдөр хүчин төгөлдөр болсон**

Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ассамблей,

Монреаль хотноо 1984 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдөр хуралдсан 25 дугаар (тусгай) чуулганд цугларч,

Олон улсын иргэний нисэх нь дэлхийн улс үндэстэн болон ард түмэн хоорондын найрсаг харилцаа болон харилцан ойлголцлыг тогтоон бэхжүүлэхэд чухал нөлөө үзүүлэх бөгөөд түүнийг зүй бусаар ашиглавал бүх нийтийн аюулгүй байдалд аюул учруулж болохыг анхааралдаа авч,

* Монгол Улс 1999.09.22-нд баталсан

Улс үндэстэн болон ард түмэн хоорондын зөрчилдөөнөөс зайлсхийхийн зэрэгцээ дэлхий дахины энх тайван оршин тогтнох хамтын ажиллагааг урагшлуулахыг анхааралдаа авч,

Олон улсын иргэний нисэх нь аюулгүй болон эмх цэгцтэй хөгжиж байх шаардлагатайг анхааралдаа авч,

Хүмүүнлэгийн талаас иргэний агаарын хөлгийн бүхээгт байгаа хүмүүсийн амь нас болон тэдгээрийн аюулгүй байдал заавал хангагдаж байхыг анхааралдаа авч,

Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр үйлдсэн Олон улсын иргэний нисэхийн тухай Конвенцод заасны дагуу хэлэлцэн тохиролцогч улс бүр

- өөрийн нутаг дэвсгэр дээрх агаарын зайд бүрэн, онцгой эрхтэйг хүлээн зөвшөөрч,
- өөрийн улсын агаарын хөлөгт дүрэм тогтоохдоо иргэний агаарын хөлгийн навигацын аюулгүй байдалд зохих анхаарал тавьж, мөн

- конвенцтой үл нийцэх аливаа бусад зорилгоор иргэний нисэхийг ашиглахгүй байхыг зөвшөөрөх, зэргийг анхааралдаа авч,

Бусад улсын агаарын зайг зөрчих болон конвенцтой үл нийцэх аливаа бусад зорилгоор иргэний нисэхийг ашиглахаас урьдчилан сэргийлэх, түүнчлэн олон улсын иргэний нисэхийн аюулгүй байдлыг улам сайжруулахад хэлэлцэн тохиролцогч улс шаардлагатай арга хэмжээ авах шийдвэрийг анхааралдаа авч,

Нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлгийн эсрэг зэвсэг хэрэглэхгүй байх зарчмыг дахин бататгах тухай хэлэлцэн тохиролцогч улсын илэрхийлсэн нийтлэг хүсэлтийг анхааралдаа авч,

1. Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр үйлдсэн Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцод өөрчлөлт оруулах шаардлагатай гэж тогтож,

2. Дээр дурдсан конвенцын 94 дүгээр зүйлийн (а)-д заасны дагуу уг конвенцод оруулах дараах өөрчлөлтийг батлав:

3 дугаар зүйлийн дараа *3bis* зүйлийг шинээр нэмж оруулах:

“3 bis дугаар зүйл

(а) Улс бүр заавал нислэг үйлдэж буй агаарын хөлгийн эсрэг зэвсэг хэрэглэхээс татгалзах, хэрэв агаарын хөлгийг саатуулсан тохиолдолд хөлгийн бүхээгт байгаа хүмүүсийн амь нас болон агаарын хөлгийн аюулгүй байдалд хохирол учруулахгүй байхыг хэлэлцэн тохиролцогч бүх улс хүлээн зөвшөөрнө. Энэхүү заалт нь Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын дүрэмд туссан тухайн улсын эрх үүргийг ямар нэгэн байдлаар хөндөхгүй.

(b) Улс бүр өөрийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ тухайн улсын нутаг дэвсгэр дээгүүр зөвшөөрөлгүй нислэг үйлдэж байгаа, эсхүл дээрх конвенцтой үл нийцэх аливаа бусад зорилгоор ашиглаж байна гэж үзэх үндэслэл байгаа бол агаарын хөлгийг заасан нисэх буудалд буухыг шаардах эрхтэй, эсхүл эдгээр зөрчлийг зогсоохын тулд тухайн агаарын хөлөгт өөр ямар нэгэн заавар өгч болохыг хэлэлцэн тохиролцогч бүх улс хүлээн зөвшөөрнө. Дээрх зорилгоор хэлэлцэн тохиролцогч улс олон улсын эрх зүйн дүрэм, энэхүү конвенцын холбогдох заалт, тухайлбал энэхүү зүйлийн (а)-д заасан аливаа арга хэмжээг авч болно. Хэлэлцэн тохиролцогч улс бүр иргэний агаарын хөлгийг саатуулах тухай одоо мөрдөгдөж буй өөрийн улсын хүчинтэй журмыг ил хэвлүүлэхийг зөвшөөрөв.

(с) Энэхүү зүйлийн (b)-д заасны дагуу өгсөн тушаалыг иргэний агаарын хөлөг бүр биелүүлэх ёстой. Дээрх зорилгоор хэлэлцэн тохиролцогч улс бүр тухайн улсад бүртгэлтэй, эсхүл тухайн улсад үйл ажиллагаа явуулдаг, эсхүл байнга оршин суудаг этгээд ашиглаж байгаа иргэний агаарын хөлөг бүрийг уг тушаалыг заавал биелүүлүүлэх үүднээс өөрийн улсын дотоодын хууль тогтоомжид шаардлагатай холбогдох бүхий л заалтыг тусгаж өгнө. Эдгээр хууль тогтоомж, эсхүл дүрмийн заалтыг ямар нэгэн байдлаар зөрчсөн тохиолдолд хэлэлцэн тохиролцогч улс бүр хатуу шийтгэл оногдуулах бөгөөд өөрийн улсын хууль тогтоомжийн дагуу эрх бүхий холбогдох байгууллагад хэргийг шилжүүлнэ.

(d) Хэлэлцэн тохиролцогч улс бүр тухайн улсад бүртгэлтэй, эсхүл тухайн улсад үйл ажиллагаа явуулдаг, эсхүл байнга оршин суудаг этгээд ашиглаж байгаа иргэний агаарын хөлгийг дээрх конвенцод үл нийцэх аливаа зорилгоор санаатайгаар ашиглахыг хориглосон холбогдох арга хэмжээг авна. Энэхүү заалт нь (a) хэсэгт нөлөөлөхгүй бөгөөд (b) болон (c) хэсгийг хөндөхгүй.

3. Дээрх конвенцын 94 зүйлийн (a)-д заасны дагуу дээр дурдсан өөрчлөлт нь зуун хоёр хэлэлцэн тохиролцогч улс түүнийг соёрхон баталсны дараа хүчин төгөлдөр болохыг тогтоож,

4. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга дээрх өөрчлөлт болон дараах нөхцөлийг тусгасан протоколын бичвэр нь англи, испани, орос, франц хэлээр үйлдсэн бөгөөд эх бичвэр бүр адил хүчинтэйг зөвшөөрөв:

(a) Энэхүү протоколд Ассамблейн дарга болон Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нар гарын үсэг зурна;

(b) Энэхүү протокол нь өмнө дурдсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцыг соёрхон баталсан, эсхүл нэгдэн орсон аль ч улс соёрхон батлахад нээлттэй;

(c) Батламж жуух бичгийг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад хадгалуулахаар хүлээлгэж өгнө;

(d) Энэхүү протокол нь соёрхон баталсан тухай зуун хоёр дахь Батламж жуух бичгийг хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсөн өдрөөс эхлэн түүнийг соёрхон баталсан улсын хувьд хүчин төгөлдөр болно;

(e) Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь протоколыг соёрхон баталсан тухай бүх Батламж жуух бичгийг хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсөн огноог хэлэлцэн тохиролцогч бүх улсад нэн даруй мэдэгдэнэ;

(f) Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь протокол хүчин төгөлдөр болсон огноог дээр дурдсан конвенцын оролцогч бүх улсад нэн даруй мэдэгдэнэ;

(g) Протокол хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш уг протоколыг соёрхон баталсан хэлэлцэн тохиролцогч аль ч улсын хувьд Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад соёрхон баталсан өөрийн Батламж жуух бичгээ хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсний дараа хүчин төгөлдөр болно.

Иймд дээр дурдсан Ассамблейн шийдвэрийн дагуу энэхүү протоколыг тус байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга үйлдэж,

Үүнийг нотолж, Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ассамблейн 25 дугаар (тусгай) чуулганаас олгосон эрхийн дагуу Ассамблейн дарга болон Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нар энэхүү протоколд гарын үсэг зурав.

Монреаль хотноо 1980 оны 10 дугаар сарын 6-ны өдөр англи, испани, орос, франц хэлээр нэгэн баримт бичиг болгон үйлдсэн бөгөөд эх бичвэр бүр нь адил хүчинтэй байна. Энэхүү протокол нь Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын архивд хадгалагдах бөгөөд түүний албан ёсоор баталсан хувийг Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр үйлдсэн Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын оролцогч бүх улсад байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга хүргүүлнэ.



**158. ОЛОН УЛСЫН ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН КОНВЕНЦОД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ПРОТОКОЛ (56 ДУГААР ЗҮЙЛ)**

*1989 оны 10 дугаар сарын 06-ны өдөр баталж,
2005 оны 04 дүгээр сарын 18-ны өдөр өдөр хүчин төгөлдөр болсон**

Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын чуулган:

Вена хотод 1971 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдөр зохион байгуулагдсан арван наймдугаар хуралдаанаар

Хэлэлцэн тохиролцогч улсууд Агаарын навигацын комиссын гишүүнчлэлийг өргөжүүлэх ерөнхий хүсэлт илэрхийлснийг тэмдэглэж,

Энэ байгууллагын гишүүнчлэлийг арван хоёроос арван тав болгох нь зүйтэй гэж үзэж байгааг харгалзаж,

Дээр дурдсан зорилгоор 1944 оны 12-р сарын 7-ны өдөр Чикаго хотноо баталсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцод нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагыг харгалзаж,

(1) Дээр дурдсан конвенцын 94 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу энэхүү конвенцод дараах нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг баталсугай. Үүнд:

“Конвенцын 56 дугаар зүйлд “арван хоёр гишүүн” гэж тодорхойлсныг “арван таван гишүүн” гэж өөрчлөх”,

(2) дээр дурдсан конвенцын дурдсан 94 дүгээр зүйлийн (а) заалтын дагуу соёрхон баталсан хэлэлцэн тохиролцогч улсуудын тоо 80 болмогц дээр дурдсан нэмэлт, өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болно гэж тодорхойлов.

(3) Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргаас адил хүчинтэй англи, франц, испани хэлээр дээр дурдсан болон хойно тодорхойлох асуудлаар дээр дурдсан нэмэлт, өөрчлөлтийг хүчин төгөлдөр болгох протоколын төсөл боловсруулахаар шийдвэрлэв.

А) Протоколд Ассамблейн дарга болон Ерөнхий нарийн бичгийн дарга гарын үсэг зурна.

в) Протокол нь дээр дурдсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцыг соёрхон баталсан, эсхүл түүнийг мөрдөж буй аль ч улсын хувьд соёрхон батлахад нээлттэй байна.

Үүнээс улбаалан Ассемблейн дээр дурдсан үйл ажиллагааны дүнд,

Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга протоколын төслийг боловсруулсан. Протокол нь Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцыг соёрхон баталсан, эсхүл түүнийг мөрдөж буй аль ч улсын хувьд соёрхон батлахад нээлттэй байна.

Соёрхон баталсан батламжжуух бичгийг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад хадгалуулна;

* Монгол Улс 2004.09.17-нд соёрхон баталсан

Энэхүү протокол нь түүнийг соёрхон баталсан улсуудын хувьд соёрхон батласан маях дахь батламж жуух бичгийг хадгалуулахаар өгсөн тухайн өдрөөс хүчин төгөлдөр үйлчилнэ;

Ерөнхий нарийн бичгийн дарга энэхүү протоколыг соёрхон батламж жуух бичиг бүрийн хадгалуулахаар өгсөн огноог хэлэлцэн тохиролцогч бүх улсад нэн даруй мэдэгдэж байна;

Ерөнхий нарийн бичгийн дарга дээр дурдсан конвенцын тал болсон бүх улсад энэхүү протокол хүчин төгөлдөр болсон тухай нэн даруй мэдэгдэнэ;

Дээр дурдсан огнооны дараа энэхүү протоколыг соёрхон баталсан хэлэлцэн тохиролцогч аливаа улсын хувьд энэхүү протокол нь түүнийг соёрхон баталсан батламж жуух бичгийг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад хадгалуулахаар өгснөөр хүчин төгөлдөр болно.

Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ассамблейн арван наймдугаар хуралдааны дарга, Ерөнхий нарийн бичгийн даргад энэхүү протоколд гарын үсэг зурах эрхийг Ассамблейгаас олгосныг үүгээр нотолж байна.

Вена хотноо нэг мянга есен зуун далан нэгэн оны долоо дугаар сарын долооны өдөр англи, франц, испани хэлээр нэг эх хувь үйлдсэн бөгөөд хэл тус бүр дээрх эх бичвэр нь адил хучинтэй байна. Энэхүү протокол Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын архивт хадгалагдан үлдэх бөгөөд түүний баталгаат хуулбарыг Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр батлагдсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцод оролцогч тал болох бүх улсад хүргүүлнэ.

159. ОЛОН УЛСЫН ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ КОНВЕНЦОД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ПРОТОКОЛ (50А ДУГААР ЗҮЙЛ)

*1990 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдөр баталж,
2002 оны 11 дүгээр сарын 28-ны өдөр өдөр хүчин төгөлдөр болсон**

Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ассамблей,

Монреаль хотноо 1990 оны 10 дугаар сарын 25-ны өдөр хуралдсан 28 дугаар (тусгай) чуулганд цугларч,

Хэлэлцэн тохиролцогч улсын төлөөллийг өргөтгөн тэнцвэртэй байдлыг хангах зорилгоор Зөвлөлийн гишүүдийн тоог нэмэх талаар олон тооны хэлэлцэн тохиролцогч улсын илэрхийлсэн хүсэлтийг анхааралдаа авч,

Тус байгууллагын гишүүдийн тоог гучин гурваас гучин зургаа хүртэл нэмэх нь зүйтэй гэж үзэж,

Дээр дурдсан зорилгоор Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 07-ны өдөр үйлдсэн Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцод өөрчлөлт оруулах шаардлагатай гэж үзэж,

1. Дээр дурдсан конвенцын 94 дүгээр зүйлийн (а)-д заасны дагуу уг конвенцод оруулах дараах өөрчлөлтийг батлав:

Конвенцын 50 дугаар зүйлийн (а) хэсгийн хоёрдугаар өгүүлбэрт “гучин гурав” гэснийг “гучин зургаа” болгон өөрчлөх.

* Монгол Улс 1999.09.22-нд соёрхон баталсан

2. Дээрх конвенцын 94 дүгээр зүйлийн (а)-д заасны дагуу дээр дурдсан өөрчлөлтийг хэлэлцэн тохиролцогч нэг зуун найман улс түүнийг соёрхон баталсны дараа хүчин төгөлдөр болгохоор тогтов.

3. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга дээрх өөрчлөлт болон дараахь нөхцөлийг тусгасан протоколын бичвэр нь англи, испани, орос, франц хэлээр үйлдсэн бөгөөд эх бичвэр бүр адил хүчинтэй байхаар тогтоов:

(а) Энэхүү протоколд Ассамблейн дарга болон Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нар гарын үсэг зурна;

(b) Энэхүү протокол нь өмнө дурдсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцыг соёрхон баталсан, эсхүл нэгдэн орсон аль ч улс соёрхон батлахад нээлттэй;

(c) Батламж жуух бичгийг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад хадгалуулахаар хүлээлгэн өгнө;

(d) Энэхүү протокол нь соёрхон баталсан тухай зуун найм дахь Батламж жуух бичгийг хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсөн өдрөөс эхлэн түүнийг соёрхон баталсан улсын хувьд хүчин төгөлдөр болно;

(e) Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь протоколыг соёрхон баталсан тухай бүх Батламж жуух бичгийг хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсөн огноог хэлэлцэн тохиролцогч бүх улсад нэн даруй мэдэгдэнэ;

(f) Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь протокол хүчин төгөлдөр болсон огноог дээр дурдсан конвенцын оролцогч бүх улсад нэн даруй мэдэгдэнэ;

(g) Протокол хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш уг протоколыг соёрхон баталсан хэлэлцэн тохиролцогч аль ч улсын хувьд Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад соёрхон баталсан өөрийн Батламж жуух бичгээ хадгалуулахаар хүлээлгэн өгсний дараа хүчин төгөлдөр болно.

Иймд дээр дурдсан Ассамблейн шийдвэрийн дагуу энэхүү протоколыг тус байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга үйлдэж,

Үүнийг нотолж, Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Ассамблейн 28 дугаар (тусгай) чуулганаас олгосон эрхийн дагуу Ассамблейн дарга болон Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нар энэхүү протоколд гарын үсэг зурав.

Монреаль хотноо 1980 оны 10 дугаар сарын 6-ны өдөр англи, испани, орос, франц хэлээр нэгэн баримт бичиг болгон үйлдсэн бөгөөд эх бичвэр бүр нь адил хүчинтэй байна. Энэхүү протокол нь Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын архивд хадгалагдах бөгөөд түүний албан ёсоор баталсан хувийг Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр үйлдсэн Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын оролцогч бүх улсад байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга хүргүүлнэ.

160. ОЛОН УЛСЫН АГААРЫН ТЭЭВЭРТ ХАМААРАХ ЗАРИМ ЖУРМЫГ НЭГТГЭХ ТУХАЙ КОНВЕНЦ

*1999 оны 05 дугаар сарын 28-ны өдөр баталж,
2003 оны 11 дүгээр сарын 04-ний өдөр хүчин төгөлдөр болсон**

Энэхүү конвенцын оролцогч улсууд нь,

Варшав хотноо 1929 оны 10 дугаар сарын 12-ны өдөр гарын үсэг зурсан Олон улсын агаарын тээвэрт хамаарах зарим журмыг нэг мөр болгох тухай Конвенцын (цаашид “Варшавын Конвенц” гэх) болон олон улсын агаарын тээврийн тусгай эрх зүйн баримт бичгүүдийг уялдуулах нь чухал хувь нэмэртэй гэдгийг хүлээн зөвшөөрч,

* Монгол Улс 2004.10.15-нд соёрхон баталсан

**163. ХӨДӨЛГӨӨНТ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН
ОЛОН УЛСЫН БАТАЛГААТ ЭРХИЙН ТУХАЙ КОНВЕНЦЫН
АГААРЫН ХӨЛГИЙН ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИД ТУСГАЙЛАН
ХАМААРАХ ПРОТОКОЛ**

*2001 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдөр баталж,
2006 оны 03 дугаар сарын 01-ний өдөр өдөр хүчин төгөлдөр болсон**

Энэхүү протоколд оролцогч улс,

Хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмжийн олон улсын баталгаат эрхийн тухай конвенц (цаашид “конвенц” гэх) нь агаарын хөлгийн тоног төхөөрөмжид хамаарах бөгөөд конвенцын оршил хэсэгт дурдсаныг хэрэгжүүлэх шаардлагатай гэж үзэж,

Агаарын хөлгийн санхүүжилтийн тодорхой шаардлагыг хангах үүднээс конвенцод нийцүүлэн хэрэглэх шаардлага, агаарын хөлгийн тоног төхөөрөмжийн худалдааны гэрээг түүнд хамруулах замаар конвенцыг хэрэглэх хүрээг өргөжүүлэхийг анхааралдаа авч,

Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр гарын үсэг зурсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын зорилго, зарчмыг анхааралдаа авч,

Агаарын хөлгийн тоног төхөөрөмжид хамаарах дараах нөхцөлийг хэлэлцэн тохиролцов:

**I БҮЛЭГ
ХЭРЭГЛЭХ ХҮРЭЭ БОЛОН НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ**

1 дүгээр зүйл
Нэр томьёо

1. Энэхүү протоколд хэрэглэсэн нэр томьёог хам сэдэв нь өөрөөр заагаагүй бол конвенцод заасан утгаар хэрэглэнэ.

2. Энэхүү протоколд хэрэглэсэн нэр томьёог дараах утгаар ойлгоно:

(a) “агаарын хөлөг” гэж Чикагогийн конвенцын зорилгод тодорхойлсон агаарын хөлгийн хөдөлгүүрт суурилуулсан агаарын хөлгийн их бие, эсхүл нисдэг тэргийг;

(b) “агаарын хөлгийн хөдөлгүүр” гэж (цэрэг, гааль болон цагдаагийн албанд ашиглахаас бусад) тийрэлтэт хөдөлгүүр, эсхүл турбинт, эсхүл поршинт технологээр хангагдсан агаарын хөлгийн хөдөлгүүрийг:

(i) агаарын хөлгийн тийрэлтэт хөдөлгүүрийн 1750 фунтээс багагүй буюу түүнтэй тэнцэх бусад хэмжээний эрчтэй;

(ii) агаарын хөлгийн турбинт, эсхүл поршинт хөдөлгүүртэй тохиолдолд 550 морины хүчнээс доошгүй буюу түүнтэй тэнцэх бусад хэмжээний эрчтэй болон суурилуулсан, дагалдах хэсэг, хэрэгсэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж болон холбогдох мэдээлэл, тэмдэглэл;

(c) “агаарын хөлгийн объект” гэж агаарын хөлгийн их бие, агаарын хөлгийн хөдөлгүүр болон нисдэг тэргийг;

(d) “агаарын хөлгийн бүртгэл” гэж Чикагогийн конвенцын зорилгоор улс, эсхүл эрх бүхий байгууллага бүртгэдэг нийтлэг таних тэмдгийн бүртгэлийг;

* Монгол Улс 2006.10.19-нд соёрхон баталсан

(е) “агаарын хөлгийн их бие” гэж агаарын хөлгийн хөдөлгүүрийг суурилуулсны дараагаар холбогдох эрх бүхий нисэх байгууллагаас дор дурдсаныг тээвэрлэхийг баталгаажуулсан (цэрэг, гааль болон цагдаагийн албанд ашиглахаас бусад) агаарын хөлгийн их биеийг;

(i) нисэх багийг оруулаад (8) хүртэлх хүн;

(ii) 2750 килограммаас дээш бараа, суурилуулсан, дагалдах хэсэг, хэрэгсэл (агаарын хөлгийн хөдөлгүүрээс бусад) сэлбэг, тоног төхөөрөмж болон холбогдох мэдээлэл, тэмдэглэлийн хамт;

(f) “эрх бүхий тал” гэж XIII зүйлийн (3) дахь хэсэгт заасан талыг;

(g) “Чикагогийн конвенц” гэж 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр Чикаго хотноо гарын үсэг зурсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенц, түүний нэмэлт, өөрчлөлт болон хавсралтыг;

(h) нийтлэг таних тэмдгийг бүртгэх эрх бүхий байгууллага” гэж Чикагогийн конвенцын 77 дугаар зүйл болон олон улсын үйлчилгээний агентлагийн ашигладаг агаарын хөлгийн улсын харьяаллын бүртгэлийн тухай Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын зөвлөлөөс 1967 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдөр баталсан тогтоолын заалтын дагуу бүртгэл явуулдаг эрх бүхий байгууллагыг;

(i) “агаарын хөлгийг бүртгэлээс хасах” гэж Чикагогийн конвенцын дагуу агаарын хөлгийг агаарын хөлгийн бүртгэлээс гаргах, эсхүл хасахыг;

(j) “батлан даалтын гэрээ” гэж батлан даагчтай байгуулсан гэрээг;

(k) “батлан даагч” гэж зээлдүүлэгчийн өмнө хүлээсэн тогтвортой байдлын болон бусад гэрээний үүргийг хангуулахын тулд үйл ажиллагааг батлан даах, эсхүл зээлийг баталгаажуулж аккредитив болон зээлд бусад төрлийн баталгаа гаргагчийг;

(l) “нисдэг тэрэг” гэж гол тэнхлэгээр эргэх хүчний төхөөрөмжийн нэг буюу түүнээс дээш даах сэнсний агаартай харилцан үйлчилсний хүчинд агаарт тогтож нисэж чадах, (цэрэг, гааль, цагдаагийн албанд ашиглаж байгаа агаарын хөлгөөс бусад) эрх бүхий нисэх байгууллагаас дор дурдсаныг тээвэрлэхийг баталгаажуулсан агаараас хүнд нисдэг аппаратыг;

(i) нисэх багийг оруулаад (5) хүртэлх хүн;

(ii) 450 килограммаас дээш бараа, суурилуулсан, дагалдах хэсэг, хэрэгсэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж (сэнсийг оролцуулаад) холбогдох мэдээлэл, тэмдэглэлийн хамт;

(m) “Төлбөрийн чадваргүйн нөхцөл” гэж:

i. төлбөрийн чадваргүй ажиллагааны эхлэл;

ii. Зээлдэгч нь төлбөрөө зогсоох бодолтой, эсхүл бодит байдлаар зогсоох тохиолдолд зээлдүүлэгч нь зээлдэгчийн эсрэг төлбөрийн чадваргүйн ажиллагаа үүсгэх, эсхүл конвенцод заасны дагуу эрхээ хамгаалах арга хэрэглэн хуулийн дагуу болон төрөөс түдгэлзүүлэх болон урьдчилан сэрэмжлүүлсэн арга хэмжээ авахыг;

(n) “Төлбөрийн чадваргүйг анхлан шүүн тогтоосон газар” гэж зээлдэгчийн үндсэн ашиг сонирхол нь төвлөрсөн бөгөөд уг зорилгоор, зээлдэгчийн хууль ёсны төв байр бүхий газрыг, эсхүл байхгүй тохиолдолд, зээлдэгчийн бүртгэгдсэн болон үүсэж байгуулагдсан Хэлэлцэн тохиролцогч улсыг;

(о) “бүртгэлийн эрх бүхий байгууллага” гэж үндэсний эрх бүхий байгууллага, эсхүл Чикагогийн конвенцын дагуу агаарын хөлгийг бүртгэх, бүртгэлээс хасах ажлыг хариуцаж, Хэлэлцэн тохиролцогч улсад агаарын хөлгийг бүртгэдэг, нийтлэг таних тэмдгийг бүртгэх эрх бүхий байгууллагыг;

(р) “бүртгэгч улс” гэж агаарын хөлгийн хувьд улсын үндэсний бүртгэлд агаарын хөлгийн бүртгэл ордог, эсхүл агаарын хөлгийн нийтлэг таних тэмдгийг бүртгэх эрх бүхий байгууллага тухайн улсын нутаг дэвсгэрт оршиж буй улсыг.

2 дугаар зүйл

Конвенцыг агаарын хөлгийн объектын хувьд хэрэглэх

1. Конвенцыг агаарын хөлгийн объектын хувьд хэрэглэхдээ энэхүү протоколыг дагаж хэрэглэнэ.

2. Конвенц болон энэхүү протокол нь “Хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмжийн олон улсын баталгаат эрхийн тухай конвенцын агаарын хөлгийн объектийн тухай” гэсэн ерөнхий нэртэй байна.

3 дугаар зүйл

Конвенцыг худалдаанд хэрэглэх

Конвенцын нөхцөл хэрэв худалдааны гэрээний заалтаар олон улсын баталгаат эрхээр хангаж байгаа буюу хангах бол, мөн зээлдэгч болон зээлдүүлэгч талыг баталгаат эрхээр хангаж байгаа, эсхүл баталгаат эрхээр хангах талаарх заалт нь худалдааны болон цаашид хийгдэх хэлэлцэн тогтсон худалдааны худалдагч болон худалдан авагчийн хувьд тухайн худалдааны гэрээнд заагдсан бол дараах нөхцөлтэйгөөр хэрэгжинэ.

3 болон 4 дүгээр зүйл;

16 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсгийн (а) дэд хэсэг;

19 дүгээр зүйлийн (4) дэх хэсэг;

20 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсэг (худалдааны болон хэлэлцэн тогтсон худалдааны гэрээг бүртгэх тухайд);

25 дугаар зүйлийн (2) дахь хэсэг (хэлэлцэн тогтсон худалдаа);

30 дугаар зүйл.

Үүнээс гадна худалдааны болон хэлэлцэн тогтсон худалдааны гэрээнд 1 дүгээр зүйл, 5 дугаар зүйл, IV–VII дугаар бүлэг, 29 дүгээр зүйл (энд XIV дүгээр зүйлийн (1) болон (2) хэсгээр сольсон 29 дүгээр зүйлийн 3 хэсгийн заалтаас бусад), мөн X бүлэг, XII бүлэг (43 дугаар зүйлээс бусад), XIII бүлэг, XIV бүлэг (60 дугаар зүйлээс бусад) ерөнхий заалт хэрэглэгдэнэ.

4 дүгээр зүйл

Үйлчлэх хүрээ

1. Конвенцын 3 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсгийг зөрчилгүйгээр, агаарын хөлгийг бүртгэгч улс болох Хэлэлцэн тохиролцогч улсын агаарын хөлгийн бүртгэлд бүртгэгдсэн нисдэг тэрэг болон агаарын хөлгийн их биеийн хувьд болон хэрэв энэхүү бүртгэл нь хэлэлцээр байгуулах үед хэрэгжиж эхлэх агаарын хөлгийн бүртгэлийн хэлэлцээрийн дагуу хийгдсэн бол уг конвенц мөн адил хэрэглэгдэнэ.

2. Конвенцын 1 дүгээр зүйлд заасан “дотоод хэлцэл”-ийг тодорхойлоход:

(а) агаарын хөлгийн их бие агаарын хөлгийг бүртгэсэн тухайн улсад оршиж байгаа;

(b) агаарын хөлгийн хөдөлгүүр бүртгэгдсэн улсад, тухайн агаарын хөлөгт угсрагдаагүй байсан бол угсарсан улсад оршиж байгаа;

(c) нисдэг тэрэг тухайн бүртгэлтэй улсад оршиж байгаа, хэлэлцээр байгуулах үед холбогдох баталгаат эрхийг бий болгох, эсхүл хангах.

3. Талууд хоорондоо бичгээр энэхүү протоколын IX зүйлийн (2)-(4) дэх хэсгээс бусад заалтыг өөрчлөх, татгалзах мөн XI зүйлийн хүрээг болон тэдгээрийн хоорондын харилцааг хасах тухай хэлэлцээр байгуулж болно.

5 дугаар зүйл

Худалдааны гэрээний бүртгэл, бүрдүүлэлт болон үр дагавар

1. Энэхүү протоколын зорилгоор худалдааны гэрээ нь:

(a) бичгээр үйлдсэн;

(b) худалдагч агаарын хөлгийн объектод хамаарах захиран зарцуулах эрхтэй холбоотой;

(c) агаарын хөлгийн объектийг энэхүү протоколд нийцүүлэн зохицуулах нөхцөлийг хангасан байна.

2. Энэхүү худалдааны гэрээний нөхцөлөөр худалдагчийн агаарын хөлгийн объектын баталгаат эрх худалдан авагчид шилжинэ.

3. Худалдааны гэрээний бүртгэл тодорхойгүй хугацаанд хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. Цаашид хийгдэх худалдааны бүртгэл нь бүртгэлийг цуцлах хүртэл, эсхүл бүртгэлд тодорхой хугацаа заасан бол тухайн бүртгэлийн хугацаа дуусах хүртэл хүчин төгөлдөр байна.

6 дугаар зүйл

Төлөөлөгчийн бүрэн эрх

Аливаа этгээд итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр буюу бусад төлөөлөх эрхтэйгээр агаарын хөлгийн объектыг худалдаж, түүнд холбогдох хэлэлцээр байгуулж, баталгаат эрхийг бүртгүүлж болно. Уг нөхцөлд тухайн этгээд конвенцоор олгогдсон эрхийг хэрэгжүүлнэ.

7 дугаар зүйл

Агаарын хөлгийн объектын тодорхойлолт

Үйлдвэрлэгчийн серийн дугаар, нэр, тогтоосон загварыг агуулсан агаарын хөлгийн объектын тодорхойлолт нь конвенцын 7 дугаар зүйлийн (c) хэсэг болон энэхүү протоколын 5 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсгийн (c) дэд хэсгийн зорилгыг тодорхойлоход шаардлагатай бөгөөд хангалттай байна.

8 дугаар зүйл

Хууль сонгох

1. Энэхүү зүйлийг зөвхөн Хэлэлцэн тохиролцогч улс 30 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсгийн дагуу мэдэгдэл хийсэн тохиолдолд хэрэглэнэ.

2. Хэлэлцээр, эсхүл худалдааны гэрээ, эсхүл баталгаат эрхийг хангах тухай гэрээ, эсхүл үүргийг мөрдөх гэрээний талууд тэдний гэрээний эрх, үүргийг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн зохицуулах хуулийг харилцан тохиролцож болно.

3. Өөрөөр тохиролцоогүй бол дээрх заалтаар талуудын зөвшилцөн сонгосон хууль нь тухайн улсын дотоодын эрх зүйн хэм хэмжээнд, эсхүл хэрэв тухайн улс хэд хэдэн нутаг дэвсгэрийн нэгжээс бүрддэг бол тухайн нутаг дэвсгэрийн нэгжийн эрх зүйд нийцсэн байна.

II БҮЛЭГ
ҮҮРГЭЭ БИЕЛҮҮЛЭЭГҮЙГЭЭС ҮҮСЭХ ЭРХИЙГ ХАМГААЛАХ
АРГА, ДАВУУ БАЙДАЛ БОЛОН ЭРХ ШИЛЖҮҮЛЭЛТ

9 дүгээр зүйл

Үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд эрхийг хамгаалах аргыг өөрчлөх

1. Конвенцын 3 дугаар бүлэгт заасан эрх хамгаалах аргаас гадна зээлдүүлэгч өмнө зээлдэгчтэй тохирсон нөхцөлөөр болон энэхүү заалтад заасан нөхцөлөөр эрхээ хэрэгжүүлж болно.

- (a) агаарын хөлгийг бүртгэлээс хасах;
- (b) агаарын хөлгийн объектыг оршиж буй газраас нь гаргах, албадан шилжүүлэх.

2. Бүртгэгдсэн баталгаат эрхтэй зээлдэгчийн хувьд зээлдүүлэгч бичгээр урьдчилан зөвшөөрөл аваагүй тохиолдолд зээлдэгч өмнөх хэсгийн дагуу эрх хамгаалах арга хэрэглэхгүй.

3. Конвенцын 8 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг агаарын хөлгийн объектод хамаарахгүй. Конвенцын дагуу агаарын хөлгийн объектод хамаарах эрхийг хамгаалах аливаа арга нь арилжааны зарчмаар, тохиромжтой хэлбэрээр хэрэгжинэ. Арилжааны зарчмаар, боломжийн хэлбэрээр эрх хамгаалах арга тухайн үйл ажиллагаа зүй бус болох илэрхий байхаас бусад тохиолдолд хэлэлцээрийн заалтын хүрээнд хэрэгжинэ.

4. Барьцаа авагч худалдах, эсхүл түрээслэх тухай мэдэгдлийг ажлын 10 болон түүнээс дээш хоногийн өмнө бичгээр урьдчилан сонирхогч этгээдэд хүргүүлснийг конвенцын 8 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт “урьдчилан мэдэгдэх боломжит хугацаа”-нд тавигдах шаардлагыг хангасанд тооцно. Энэхүү заалт нь барьцаа өгөгч, барьцаа авагч, батлан даагчийн хооронд урьдчилан мэдэгдэх хугацааг илүү урт хугацаагаар хэлэлцэн тохиролцоход харшлахгүй.

5. Хэлэлцэн тохиролцогч улс дахь бүртгэлийн эрх бүхий байгууллага нислэгийн аюулгүй ажиллагааны тухай хууль тогтоомжийн хүрээнд дараах нөхцөлд тухайн объектыг бүртгэлээс хасах буюу тус улсаас гаргах хүсэлтийг хэрэв:

- (a) эрх залгамжлагч талаас бүртгэлээс хасуулах буюу тус улсаас гаргах хүсэлтээ эрхийнхээ хүрээнд зохих ёсоор буцалтгүйгээр тавьсан бол;
- (b) эрх залгамжлагч талаас бүртгэлийн байгууллагын хүссэн тохиолдолд бүх бүртгэсэн баталгаат эрх нь барьцаа гаргагчийн эрхийн баталгааг тусгасан буюу түүнд бүрэн эрхийг олгосон тухай баталгааг гаргаж байвал, эсхүл баталгаат эрхийг эзэмшигч байгууллага зөвшөөрсөн бол тэдний хүсэлтийг биелүүлнэ.

6. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу агаарын хөлгийг бүртгэлээс хасах тухай болон түүнийг тухайн оршиж буй газраас гаргуулах санал тавьж буй барьцаа өгөгч нь энэ тухай шүүхийн шийдвэрээр тусгайлан заагаагүй нөхцөлд, дараах сонирхогч талд бичгээр урьдчилан мэдэгдэнэ. Энэ нь:

- (a) Конвенцын 1 дүгээр зүйлийн (m) (i) болон (ii) хэсэгт заасан сонирхогч этгээд;
- (b) өөрийн олгогдсон эрхээ барьцаа гаргагчид агаарын хөлгийг бүртгэлээс хасах болон тухайн оршиж буй газраас гаргах талаар боломжийн хугацаанд мэдэгдсэн конвенцын 1 дүгээр зүйлийн (m) хэсэг болон (iii) дэд хэсэгт заасан сонирхогч тал байна.

10 дугаар зүйл

Эрхийг хамгаалах түр арга хэмжээний өөрчлөлт

1. Энэхүү зүйл нь Хэлэлцэн тохиролцогч тал энэхүү протоколын ХХХ зүйлийн (2) дахь хэсгийн дагуу зохих мэдэгдэл өгсөн нөхцөлд үйлчилнэ.

2. Конвенцын 13 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсэгт заасан эрхээ хамгаалуулах утга агуулсан “нэн даруй” гэдэг үг нь тухайн Хэлэлцэн тохиролцогч улс мэдэгдэл өгсөн өдрөөс эхлэн мэдэгдэлд заасан хугацааг хамаарна.

3. Конвенцын 13 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсгийн (d) дэд хэсгийн ард дараах хэсгийг оруулж өгснөөр хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. Үүнд:

“(e) зээлдүүлэгч болон зээлдэгчийн хооронд худалдах, ашиглах талаар харилцан тохиролцсон бол”

Мөн 43 дугаар зүйлийн (2) дахь хэсэг, 13 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсгийн (d) дэд хэсэг гэсэн үгийн ард “болон (e)” гэж оруулснаар хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.

4. Өмнөх заалтын дагуу худалдаанд шилжсэн зээлдэгчийн өмчлөх эрх болон бусад эрх нь зээлдүүлэгчид конвенцын 29 дүгээр зүйлд зааснаар өгөгдсөн давуу эрхэд хамаарах аливаа баталгаанаас чөлөөтэй байна.

5. Зээлдэгч болон зээлдүүлэгч, эсхүл сонирхсон бусад этгээд конвенцын 13 дугаар зүйлийн (2) дахь хэсгийг хэрэглэхгүй тухай бичгээр тохиролцож болно. 6. IX зүйлийн (1) дэх хэсгийн эрх хамгаалалтын тухайд:

а) Энэ нь Хэлэлцэн тохиролцогч улсын бүртгэлийн болон бусад захиргааны эрх бүхий байгууллагаар хийгдсэн байх бөгөөд зээлдүүлэгч нь ажлын 5 хоногоос хэтрэлгүй IX зүйлийн (1) дэх хэсэгт тусгагдсан зөвшөөрөл хангагдсан тухай дээр дурдсан байгууллагад мэдэгдсэн, эсхүл зөвшөөрөл нь Хэлэлцэн тохиролцогч улсын шүүхээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн, гадаад улсын шүүхээр хамгаалагдсан тохиолдолд зээлдэгч тал конвенцын дагуу өөрийн эрхийн хамгаалалтыг авах эрхтэй;

б) Холбогдох эрх бүхий байгууллага нь зээлдүүлэгч талтай түргэн шуурхай хамтран ажиллах шаардлагатай бөгөөд нисэхийн аюулгүй байдлын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн эрх хамгаалах асуудал дээр дэмжлэг үзүүлнэ.

6. Нисэхийн аюулгүй байдалд хэрэглэгдэх хууль тогтоомж 2 болон 6 дугаар хэсэгт хамаарахгүй.

11 дүгээр зүйл

Төлбөрийн чадваргүй тохиолдолд эрх хамгаалах арга

1. Энэхүү зүйлийг зөвхөн төлбөрийн чадваргүйн асуудалд шүүх эрхийг анхдагч болгон Хэлэлцэн тохиролцогч улс 30 дугаар зүйлийн (3) дахь хэсгийн дагуу мэдэгдэл хийсэн тохиолдолд хэрэглэнэ.

Хувилбар А

2. Төлбөрийн чадваргүй болсон тохиолдолд төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааг эрхлэгч, эсхүл зээлдэгч нь 7 дахь хэсэгт хамаарах бөгөөд агаарын хөлгийг эзэмших эрхийг дор дурдсан хугацаанаас хойшлуулалгүйгээр зээлдүүлэгчид шилжүүлнэ:

(a) хүлээх хугацаа дуусах;

(b) Зээлдэгч агаарын хөлгийг эзэмших эрх эхлэх өдөр энэ зүйл хэрэглэгдээгүй бол.

3. Энэ зүйлийн зорилгод “Хүлээх хугацаа” гэж Хэлэлцэн тохиролцогч улсын тунхаглалд тусгагдсан болон төлбөрийн чадваргүйн асуудалд шүүх эрхийг анхдагч болгосон хугацаа байна.

4. Энэ зүйлд заасан “Төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааг эрхлэгч” гэж хувийн чанартай бус тодорхойлсон этгээдийн албанд хамаарна.

5. 2 дахь хэсэгт заасны дагуу зээлдэгчид эзэмших эрхийн боломжоор хангагдахгүй тохиолдолд:

(a) Төлбөрийн чадваргүй ажиллагааг эрхлэгч, эсхүл ийм тохиолдолд зээлдэгч тал хэлэлцээрийн дагуу агаарын хөлгийн объектыг сахин, үнэ цэнийг хамгаална.

(b) Зээлдүүлэгч холбогдох хуулийн дагуу түр зуурын эрхийн хамгааллыг хүсэх бүрэн эрхтэй.

6. Өмнөх хэсгийн (a) дэд хэсэгт агаарын хөлгийн объектыг хамгаалж, үнэ цэнийг хадгалах зорилгоор ашиглах тохиолдолд харшлахгүй.

7. Төлбөрийн чадваргүй ажиллагааг эрхлэгч, эсхүл ийм тохиолдолд зээлдэгч 2 дахь хэсэгт заасан хугацаа хүртэл үүргээ биелүүлээгүйн зөрчлийг арилгаж, төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааны эхлэл болон хэлэлцээрийн дагуу цаашид бүхий л үүргийг биелүүлэхийг зөвшөөрсөн нөхцөлд агаарын хөлгийг эзэмшиж болно. Тийм үүргийг биелүүлээгүй тохиолдолд хоёр дахь удаагийн хүлээх хугацаа хэрэглэгдэхгүй.

8. IX зүйлийн (1) дэх хэсэгт заасан эрх хамгаалах аргын тухайд:

(a) Тэдгээр нь зээлдэгчийн холбогдох байгууллагад энэхүү конвенцын дагуу тийм эрх эдлэх эрхтэй гэж мэдэгдсэнээс тав хоногийн дотор Хэлэлцэн тохиролцогч улсын бүртгэлийн эрх бүхий байгууллага болон зарим тохиолдолд захиргааны эрх бүхий байгууллагаар олгогдоно;

(b) холбогдох эрх бүхий байгууллага нь зээлдүүлэгчтэй түргэн шуурхай хамтран ажиллах шаардлагатай бөгөөд холбогдох нисэхийн аюулгүй байдлын хууль тогтоомжид нийцүүлэн эрх хамгаалах асуудалд дэмжлэг үзүүлнэ.

9. 2 дахь хэсэгт заасан хугацаанаас хойш конвенц болон энэхүү протоколоор зөвшөөрсөн эрх хамгаалах арга хэрэглэх, эсхүл учирсан сааданд хамаарахгүй.

10. Хэлэлцээрийн дагуу зээлдүүлэгчийн зөвшөөрөлгүйгээр зээлдэгчийн ямар ч үүрэг өөрчлөгдөхгүй.

11. Холбогдох хуулийн дагуу хэлэлцээрийг төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааг эрхлэгчийн цуцлах эрх, хэрэв байгаа бол, дээр дурдсан зүйл ангиар ямар нэг байдлаар хөндөгдөхгүй байна.

12. Төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааны явцад 39 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн дагуу мэдэгдлийн аль нэг бүлэгт гэрээний бус эрх болон баталгаат эрхээс бусад эрх болон баталгаат эрхээс бүртгэгдсэн баталгаат эрхээс илүү давуу боломж байхгүй.

13. Энэхүү протоколын IX зүйлийн дагуу өөрчлөгдсөн конвенц нь уг хэсэгт үндэслэгдсэн эрхийг хамгаалах бүхий л аргыг ашиглахад хэрэглэгдэнэ.

Хувилбар В

2. Төлбөрийн чадваргүйн нөхцөлд орсон тохиолдолд төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааг эрхлэгч, эсхүл зээлдүүлэгчийн хүсэлтийн дагуу зээлдэгч тал Хэлэлцэн тохиролцогч улсын 30 дугаар зүйлийн (3) дахь хэсэгт тусгасан хугацаанд дараах мэдэгдлийг хүргэнэ.

- (a) Төлбөрийн чадваргүйг хянан хэлэлцэж эхлэхэд бий болсон үүргийн зөрчлөөс гадна үүргийн зөрчлийг арилгах эсэх, мөн баримт бичгийн хэлцэлтэй болон хэлэлцээртэй холбоотой үүргийг цаашдаа биелүүлэхэд зөвшөөрөх эсэх;
- (b) Зээлдүүлэгчид хэрэглэгдэж буй хуулийн дагуу агаарын хөлгийг эзэмших эрхийг шилжүүлэх эсэх.

3. Дээрх хэсгийн (b) дэд хэсэгт хэрэглэгдэх хууль нь шүүхэд ямар ч нэмэлт баталгаа болон арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг шаардах боломжтой.

4. Зээлдүүлэгч өөрийн шаардлагын баталгаа, мөн түүний олон улсын баталгаат эрх бүртгэгдсэн тухай баримт бүрдүүлнэ.

5. Хэрэв төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааг эрхлэгч, эсхүл зээлдэгч нь 2 дахь хэсэгт заасны дагуу мэдэгдэл өгөөгүй, эсхүл төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааг эрхлэгч, эсхүл зээлдэгч нь зээлдүүлэгчид агаарын хөлгийг эзэмших эрхийг шилжүүлэхээ мэдэгдсэн боловч түүнийгээ биелүүлээгүй тохиолдолд, шүүхийн зүгээс зээлдүүлэгчид агаарын хөлөг эзэмших эрхийг шүүхээс гаргасны дагуу холбогдох нэмэлт баталгаажуулалт болон арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг зөвшөөрч болно.

6. Гомдол болон олон улсын баталгаат эрх хамгаалалтын талаарх шүүхийн шийдвэр гартал агаарын хөлгийн объектыг зарахгүй.

12 дугаар зүйл

Төлбөрийн чадваргүй тохиолдолд тусламж үзүүлэх

1. Энэ зүйл нь Хэлэлцэн тохиролцогч улс 30 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсгийн дагуу мэдэгдэл хийсэн тохиолдолд зөвхөн үйлчилнэ.

2. Агаарын хөлгийн объект байрлаж буй Хэлэлцэн тохиролцогч улсын шүүх нь Хэлэлцэн тохиролцогч улсын хуулийн хүрээнд 11 дүгээр зүйлийг хэрэгжүүлэх үүднээс гадаадын шүүх болон төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааг эрхлэгчтэй бүх бололцоогоороо хамтран ажиллана.

13 дугаар зүйл

Бүртгэлээс хасах болон экспортлох хүсэлтийн зөвшөөрөл

1. Энэ зүйл нь Хэлэлцэн тохиролцогч улс 30 дугаар зүйлийн (1) дэх хэсгийн дагуу мэдэгдэл хийсэн тохиолдолд зөвхөн үйлчилнэ .

2. Зээлдэгч нь бүртгэлээс хасуулах болон экспортлох бүрэн эрхийн хүсэлтээ энэхүү протоколд хавсаргасан маягтын дагуу гаргах бөгөөд тус бүрэн эрхээ бүртгэлийн эрх бүхий байгууллагад бүртгүүлэхээр хүргүүлнэ.

3. Бүрэн эрх олгогдсон этгээд (“Төлөөлөгч тал”), эсхүл албан ёсоор томилогдсон этгээд нь 9 дүгээр зүйлийн (1) дэх хэсэгт тусгагдсан эрхийг эдлэх цорын ганц этгээд байх

бөгөөд зөвхөн энэхүү бүрэн эрхийн хүрээнд мөн нисэхийн аюулгүй байдлын хууль тогтоомж болон хэм хэмжээ тогтоосон байдлаар ажиллаж болно. Тийм бүрэн эрх нь төлөөлөгчийн талын бичгээр гаргасан зөвшөөрөлгүйгээр зээлдэгчээр хүчингүй болохгүй байж болно. Бүртгэлийн байгууллага төлөөлөгчийн талын хүсэлтийг үндэслэн бүртгэлээс эрхийг нь хасна.

4.Хэлэлцэн тохиролцогч улсын бүртгэлийн болон бусад захиргааны эрх бүхий байгууллага IX зүйлд төлөөлөгч талд эрх хамгаалах аргыг шуурхай ашиглахад дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллана.

14 дүгээр зүйл

Тэргүүлэх заалтын өөрчлөлт

1. Бүртгэгдсэн худалдааны гэрээний дагуу агаарын хөлгийг худалдан авагч сүүлд бүртгэгдсэн баталгаат эрхээс чөлөөтэй байх, мөн бүртгэгдээгүй баталгаат эрх, тэр дундаа баталгаат эрхийг бүртгэгдээгүй тухай худалдан авагч мэдэж байсан ч уг хөлгийг эзэмших эрх эдэлнэ.

2. Агаарын хөлгийн объект худалдан авагч агаарын хөлгийн объект эзэмших эрхтэй болсон үеэс эхлэн баталгаат эрхээ эдэлж эхэлнэ.

3. Агаарын хөлгийн хөдөлгүүрийг эзэмших эрх, эсхүл бусад эрх, эсхүл баталгаат эрх нь агаарын хөлөгт суурилуулах болон салгаж авахад хамаарахгүй.

4. Конвенцын 29 дүгээр зүйлийн 7 дахь хэсгийг агаарын хөлгийн их бие, хөдөлгүүр, эсхүл нисдэг тэргэнд суурилуулсан объектоос бусад зүйлийн хувьд хэрэглэнэ.

15 дугаар зүйл

Эрх шилжүүлэлтийн заалтын өөрчлөлт

Конвенцын 33 дугаар зүйлийн 1-ийн (b) дэд хэсгийн дараа дор дурдсан зүйл нэмэгдвэл хэрэглэгдэнэ.

“(с) зээлдэгч нь эрх шилжүүлэлтийн зөвшөөрлийг урьдчилан өгсөн болон эрх залгамжлагч этгээдийг тодорхойлж байгаа зөвшөөрлийг бичгээр гаргасан эсэх ”

16 дугаар зүйл

Зээлдэгчид хамаарах заалт

1. Конвенцын 11 дүгээр зүйлд зааснаар үүргээ биелүүлээгүй тухай ямар нэг баримт үгүй бол зээлдэгч нь гэрээний дагуу объектыг эзэмших болон захиран зарцуулах эрхтэй. Үүнд:

(а) Түүний зээлдүүлэгч, эсхүл ямар ч баталгаат эрх эзэмшигч талын хувьд зээлдэгч нь конвенцын 29 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсгээс чөлөөлөгдөх эрх эдлэх, эсхүл энэ протоколын 14 дүгээр зүйлийн (1) дэх хэсгийн дагуу худалдан авагч гэсэн утгаар орсон бөгөөд өөрөөр тохиролцоогүй бол;

(b) Зээлдэгчийн эрх болон баталгаат эрх хамгаалалалт нь конвенцын 29 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсэгт хамааралтай аль ч эрх нь хамгаалагдсан эзэмшигч, эсхүл энэ протоколын 14 дүгээр зүйлийн (1) дэх хэсгийн дагуу худалдан авагч гэсэн утгаар орсон тохиолдолд, гэхдээ хэрэв эзэмшигч байгаа бөгөөд тэр нь зөвшөөрч тохиролцсон тохиолдолд.

2. Конвенц, эсхүл энэхүү протоколын аль ч агаарын хөлгийн объектоо хамааралтай холбогдох хуулийн хүрээнд байгуулсан хэлэлцээрийг зөрчсөний улмаас хүлээх үүрэгт нөлөөлөхгүй.

III БҮЛЭГ
АГААРЫН ХӨЛГИЙН ХАМААРАЛ БҮХИЙ ОЛОН УЛСЫН
БАТАЛГААТ ЭРХИЙН БҮРТГЭЛИЙН ТУХАЙ ЗААЛТ

17 дугаар зүйл

Хяналтын эрх бүхий байгууллага болон бүртгэгч

1. Хяналтын эрх бүхий байгууллага нь Хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмжийн болон агаарын хөлгийн протоколыг батлах тухай Дипломат бага хурлаар баталсан тогтоолын дагуу байгуулагдсан олон улсын байгууллага байна.

2. Хэрэв дээр дурдсан олон улсын байгууллага нь хяналтын эрх бүхий байгууллага байх боломжгүй, эсхүл хүсэлгүй бол гарын үсэг зурсан болон Хэлэлцэн тохиролцогч улсын бага хурлаар өөр хяналтын эрх бүхий байгууллагыг томилно.

3. Хяналтын эрх бүхий байгууллага болон түүний албан хаагчид нь олон улсын байгууллага гэсэн утгаараа тэдэнд холбогдох дүрэм, журмын хүрээнд гүйцэтгэх шүүхийн болон захиргааны үйл ажиллагаанаас ангид байх дархан эрхтэй байна.

4. Хяналтын эрх бүхий байгууллага нь гарын үсэг зурсан болон Хэлэлцэн тохиролцогч улсаас нэр дэвшсэн, шаардлагатай мэргэжлийн туршлагатай, хяналтын эрх бүхий байгууллагын үйл ажиллагаагаа гүйцэтгэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх үүрэг бүхий шинжээчдийн комиссыг байгуулж болно.

5. Анхны бүртгэгч нь Олон улсын бүртгэлийг энэхүү протокол хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн 5 жилийн хугацаанд хөтлөнө. Хяналтын эрх бүхий байгууллага нь 5 жилийн хугацаагаар бүртгэгчийг шинээр, эсхүл улируулан сонгон томилж ажиллуулна.

18 дугаар зүйл

Анхдагч журам

Анхдагч журмыг Хяналтын эрх бүхий байгууллага боловсруулах бөгөөд уг журам нь энэхүү протокол хүчин төгөлдөр болох үеэс эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.

19 дүгээр зүйл

Орох цэгийн зохицуулалт

1. Хэлэлцэн тохиролцогч улс 2 дахь хэсэгтэй холбоотой Олон улсын бүртгэлийн газрын бүртгэлд шаардагдсан мэдээллийг (өөр улсын хуулийн хүрээнд хөндөгдсөн дараах 2 тохиолдлын алинд нь ч үүссэн үндэсний баталгаат эрх болон 20 дугаар зүйлд тусгагдсан эрх ба баталгааны мэдэгдлээс бусад бүртгэл) дамжуулах зорилгоор орох цэг болон цэгүүдийн хэлбэрээр өөрийн нутаг дэвсгэрт байгууллага болон байгууллагыг хэдийд ч бий болгож болно.

2. Өмнөх хэсгийн дагуу бий болсон зохицуулалт нь Орох цэгийн болон цэгийн зохицуулалтад агаарын хөлгийн хөдөлгүүрийн бүртгэлийн тухай шаардлагатай мэдээллийг авахад ашиглахыг зөвшөөрөх ба үүнийг заавал байхыг шаардахгүй.

20 дугаар зүйл

Бүртгэлийн заалттай холбоотой нэмэлт, өөрчлөлт

1. Конвенцын 19 дүгээр зүйлийн 6 дахь хэсгийн дагуу агаарын хөлгийг хайх шалгуур нь үйлдвэрлэгчийн нэр, үйлдвэрлэгчийн серийн дугаар болон загварын онцлог байдлын талаарх давтагдаагүй мэдээлэл байна. Уг мэдээллийг журамд тодорхой тусгасан байна.

2. Конвенцын 25 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт тусгасны дагуу олон улсын бүртгэгдсэн баталгаат эрхийн өөрчлөлт, эсхүл хийгдэх гэж буй худалдаа нь бүртгэгдсэн этгээд эрх мэдлийнхээ хүрээнд бүртгэлийг өөрчлөх арга хэмжээг энэ зүйлд тусгаснаар шаардлага хүлээн авснаас хойш ажлын 5 хоногоос хэтрэлгүй авч хэрэгжүүлнэ.

3. Конвенцын 17 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн (h) дэд хэсэгт хамааралтай төлбөр Олон улсын бүртгэлийг бий болгох, үйл ажиллагаа болон зохицуулалт мөн Хяналтын эрх бүхий байгууллагын үйл ажиллагаа, эрхээ хэрэгжүүлэх болон конвенцын 17 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан үүргээ гүйцэтгэхэд зориулагдахаар тусгагдсан байна.

4. Олон улсын бүртгэлийн төвлөрсөн үйл ажиллагааг бүртгэгч 24 цагийн турш удирдан хэрэгжүүлнэ. Төрөл бүрийн орох цэг нь дор хаяж өөрийн нутаг дэвсгэртээ ажлын цагаар үйл ажиллагаагаа явуулна.

5. Конвенцын 28 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт тусгасан санхүүгийн баталгаа, эсхүл даатгалын хэмжээ нь Хяналтын эрх бүхий байгууллагын тогтоосон агаарын хөлгийн хамгийн дээд үнээс багагүй байна.

6. Конвенцын 28 дугаар зүйлд бүртгэгч хариуцлага хүлээхгүй гэж заасантай уялдаж үүсэх даатгал болон санхүүгийн баталгаа олж авахад конвенцын аль ч заалт бүртгэгчид саад болохгүй.

**IV БҮЛЭГ
ШҮҮХИЙН ХАРЬАЛАЛ**

21 дүгээр зүйл

Шүүхийн харьяалалын заалтын өөрчлөлт

Конвенцын 43 дугаар зүйлийн дагуу болон 42 дугаар зүйлийг харгалзан тухайн улс нь бүртгэгч улс байх үед Хэлэлцэн тохиролцогч улсын шүүх нь нисдэг тэрэг болон агаарын хөлгийн их биетэй холбогдолтой асуудал шийдвэрлэхэд мөн адил шүүхийн харьяалалтай байна.

22 дугаар зүйл

Халдашгүй дархан эрхээс татгалзах

1. 2 дахь хэсэгтэй холбоотой конвенцын 42 болон 43 дугаар зүйлд тусгасан шүүхийн шүүн шийдэх халдашгүй дархан эрхээс татгалзах, эсхүл эрхийг албадан биелүүлэх болон конвенцод тусгасан агаарын хөлгийн хамааралтай эрх ба баталгаат эрх нь зайлшгүй шаардлагатай бөгөөд тухайн шүүхийн харьяалал болон хүчин төгөлдөр болгох нөхцөл нь хангалттай бол тухайн тохиолдлоосоо хамааран шүүхийн эрхийг хэлэлцэх мөн албадан биелүүлэлтийг зөвшөөрөх шаардлагатай.

2. Дээрх зүйлд дурдсан хоригийг бичгээр гаргах бөгөөд агаарын хөлгийн объектын талаарх тодорхой мэдээллийг агуулсан байна.

V БҮЛЭГ **БУСАД КОНВЕНЦОД ХАМААРАХ БАЙДАЛ**

23 дугаар зүйл

Агаарын хөлгийн эрхийг олон улсад хүлээн зөвшөөрөх тухай конвенцод хамаарах байдал

Женев хотноо 1948 оны 6 дугаар сарын 19-ний өдөр гарын үсэг зурсан *Агаарын хөлгийн эрхийг олон улсад хүлээн зөвшөөрөх тухай конвенцын* гишүүн Хэлэлцэн тохиролцогч улсын хувьд конвенц нь тус протоколд тодорхойлсны дагуу агаарын хөлөг болон агаарын хөлгийн объектой хамааралтай үед түүнийг орлоно. Гэвч энэхүү конвенцоор зохицуулаагүй, эсхүл хөндөөгүй эрх, эсхүл баталгаат эрхийн хувьд Женевийн конвенцыг орлохгүй.

24 дүгээр зүйл

Агаарын хөлгийн удьдчилан анхааруулах баривчилгаатай холбогдох дүрмийг нэг мөр болгох тухай конвенцод хамаарах байдал

1. Ром хотноо гарын 1933 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдөр гарын үсэг зурсан Агаарын хөлгийн урьдчилан анхааруулах баривчилгаатай холбогдох дүрмийг нэг мөр болгох тухай конвенцын гишүүн Хэлэлцэн тохиролцогч улсын хувьд конвенц нь тус протоколд тодорхойлсны дагуу агаарын хөлөг болон агаарын хөлөгтэй хамааралтай үед түүнийг орлоно.

2. Дээр дурдсан конвенцын гишүүн Хэлэлцэн тохиролцогч улс тус протоколыг соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл түүнд нэгдэн орохдоо энэхүү зүйлийг хэрэглэхгүй байх талаар мэдэгдэж болно.

25 дугаар зүйл

Олон улсын санхүүгийн түрээсийн тухай ЮНИДРУА-ийн конвенцод хамаарах байдал

Энэхүү конвенц нь агаарын хөлгийн объектийг хөндсөн асуудлаар Оттава хотноо 1988 оны 5 дугаар сарын 28-ны өдөр гарын үсэг зурсан Олон улсын санхүүгийн түрээсийн тухай ЮНИДРУА-ийн конвенц-ыг орлоно.

VI БҮЛЭГ **ТӨГСГӨЛИЙН ЗААЛТ**

26 дугаар зүйл

Гарын үсэг зурах, соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орох

1. Энэхүү протокол нь 2001 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрөөс 11 дүгээр сарын 16-ны өдөр Кейптаун хотноо болсон Хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмжийн баталгаат эрхийн тухай конвенц болон Агаарын хөлгийн протоколыг батлах Дипломат бага хуралд оролцогч улсын хувьд гарын үсэг зурахад 2001 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдөр хүртэл Кейптаун хотноо нээлттэй байна. 2001 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдрөөс хойш энэхүү протокол нь гарын үсэг зурах бүх улсын хувьд XXVII зүйлд заасны дагуу хүчин төгөлдөр болох хүртэл Ром хот дахь Хувийн эрх зүйг нэг мөр болгох олон улсын институт (ЮНИДРУА)-ын Төв байранд нээлттэй байна.

2. Энэхүү протоколд гарын үсэг зурсан улс нь протоколыг соёрхон баталж, хүлээн зөвшөөрч, эсхүл баталж болно.

3. Энэхүү протоколд гарын үсэг зураагүй аль ч улс түүнд хэдийд ч нэгдэн орж болно.

4. Соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл түүнд нэгдэн орох нь эх хадгалагчид албан ёсны баримт бичгийг хадгалуулах замаар хэрэгжинэ.

5. Аливаа улс нь конвенцод нэгдэн ороогүй болон оролцогч болоогүй тохиолдолд энэхүү протоколд оролцогч улс болохгүй.

27 дугаар зүйл

Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага

1. Тусгаар тогтносон улсын байгуулсан Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага нь энэхүү протоколын зарим асуудалд давуу эрхтэйгээс гадна гарын үсэг зурж, соёрхон баталж, хүлээн зөвшөөрч, баталж, эсхүл нэгдэн орж болно. Ийм тохиолдолд Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага нь энэхүү протоколоор зохицуулах асуудалд хамаарах тухайн байгууллагын эрх мэдлийн хэмжээгээр Хэлэлцэн тохиролцогч улсын эрх болон үүрэгтэй байна. Хэлэлцэн тохиролцогч улсын тоо энэхүү протоколд тохирсон хэмжээнд хүрсэн тохиолдолд Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагыг түүний гишүүн улсын тоон дээр нэмж Хэлэлцэн тохиролцогч улсын адил тооцогдохгүй болно.

2. Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага нь гарын үсэг зурах, соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орохдоо түүний гишүүн улсаас тус байгууллагад шилжүүлсэн эрхийн талаарх мэдэгдлийг эх хадгалагчид хүргүүлнэ. Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага нь эрх шилжилтэд гарсан өөрчлөлтийг нэн даруй мэдэгдэнэ. Үүнд энэ зүйлд тусгасан эрхийн шинэ шилжүүлэлт мөн багтана.

3. Энэхүү протоколд тусгасан “Хэлэлцэн тохиролцогч улс”, “Хэлэлцэн тохиролцогч улсууд”, “Оролцогч улс”, эсхүл “Оролцогч улсууд” зэрэг заалт нь тухайн агуулгад шаардагдсан тохиолдолд Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагын хувьд ижил утгаар хэрэглэгдэнэ.

28 дугаар зүйл

Хүчин төгөлдөр болох

1. Протокол нь гарын үсэг зурах, соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орох тухай найм дахь баримтыг хадгалуулахаар өгснөөс хойш 3 сар өнгөрсний дараа сарын эхний өдрөөс эхлэн тийм баримт бичгийг хадгалуулахаар өгсөн улсын хувьд хүчин төгөлдөр болно.

2. Бусад улсын хувьд энэхүү протокол нь гарын үсэг зурах, соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орох тухай өөрийн баримтыг хадгалуулахаар өгснөөс хойш 3 сар өнгөрсний дараа сарын эхний өдрөөс хүчин төгөлдөр болно.

29 дүгээр зүйл

Нутаг дэвсгэрийн нэгж

1. Хэрэв Хэлэлцэн тохиролцогч улс нь протоколоор зохицуулах асуудлын тухайд эрх зүйн ялгаатай тогтолцоо бүхий нутаг дэвсгэрийн нэгжтэй бол соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орохдоо энэхүү протоколын үйлчлэл нь түүний нутаг дэвсгэрийн бүх болон зөвхөн нэг буюу түүнээс дээш нэгжид хамаарах талаар мэдэгдэл гаргах ба хэдийд ч өөр мэдэгдэл гарган энэхүү мэдэгдлийг өөрчилж болно.

2. Аливаа тийм мэдэгдэлд энэхүү протоколыг хэрэглэж байгаа нутаг дэвсгэрийн нэгжийг тодорхой заана.

3. Хэрэв Хэлэлцэн тохиролцогч улс нь 1 дэх хэсэгт заасны дагуу мэдэгдэл гаргаагүй бол энэхүү протокол нь тэр улсын нутаг дэвсгэрийн бүх нэгжид хэрэглэгдэнэ.

4. Энэхүү протокол нь Хэлэлцэн тохиролцогч улсын нутаг дэвсгэрийн нэг болон хэд хэдэн нэгжид үйлчлэх тохиолдолд энэхүү протоколоор зөвшөөрөгдсөн нутаг дэвсгэрийн тийм нэгж бүрийн хувьд гаргаж болох мэдэгдэл болон нутаг дэвсгэрийн нэг нэгжийн хувьд гаргасан мэдэгдэл нь нутаг дэвсгэрийн өөр нэгжийн хувьд гаргасан мэдэгдлээс ялгаатай байж болно.

5. Хэрэв 1 дэх хэсгийн дагуу гаргасан мэдэгдлээр энэхүү протокол нь аль нэг Хэлэлцэн тохиролцогч улсын нутаг дэвсгэрийн нэг болон хэд хэдэн нэгжид үйлчилж байгаа бол:

(а) зээлдэгч нь конвенц болон энэхүү протоколыг хэрэглэж байгаа нутаг дэвсгэрийн нэгж дэх хүчин төгөлдөр хуулийн дагуу тогтоогдсон болон байгуулагдсан, эсхүл конвенц болон энэхүү протоколыг хэрэглэж байгаа нутаг дэвсгэрийн нэгжид бүртгүүлсэн байгууллага бүхий, хуульд зааснаар төв газартай, өөрийн захиргааны төвтэй, бизнесийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа газар буюу уугуул оршин суугаа газартай бол аль нэг Хэлэлцэн тохиролцогч улсад оршин байгаа гэж үзнэ;

(b) аль нэг Хэлэлцэн тохиролцогч улсад байгаа объектын байршилд хамааралтай заалт нь конвенц болон энэхүү протоколыг хэрэглэж байгаа нутаг дэвсгэрийн нэгж дээрх объектын байршлыг тодорхойлно;

(c) Хэлэлцэн тохиролцогч улсад шүүхийн харьяалал бүхий захиргааны байгууллагатай холбоотой заалтыг конвенц болон энэхүү протоколыг хэрэглэж байгаа нутаг дэвсгэрийн нэгжид байгаа шүүхийн харьяалал бүхий захиргааны байгууллагад хамаарах заалт гэж үзнэ. Мөн Хэлэлцэн тохиролцогч улсад оршин буй аливаа Үндэсний бүртгэлийн газар болон бүртгэлийн эрх бүхий байгууллагатай хамааралтай заалт нь агаарын хөлгийн бүртгэл нь хүчин төгөлдөр болох, мөн конвенц болон энэхүү протокол хүчин төгөлдөр болох шүүхийн харьяалал бүхий захиргааны байгууллагатай нутаг дэвсгэрийн нэгж болон нэгжүүдийн бүртгэлийн эрх бүхий байгууллагад хамаарах заалт гэж үзнэ.

30 дугаар зүйл

Тодорхой заалттай холбоотой мэдэгдэл

1. Хэлэлцэн тохиролцогч улс протоколд гарын үсэг зурах, соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орохдоо энэхүү протоколын 8, 12 болон 13 дугаар зүйлийн аль нэг хэсэг, эсхүл хэд хэдийг хэрэглэх талаар мэдэгдэж болно.

2. Хэлэлцэн тохиролцогч улс протоколд гарын үсэг зурах, соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орохдоо энэхүү протоколын X зүйлийг бүхлээр нь, эсхүл хэсэгчлэн хэрэглэх талаар мэдэгдэнэ. X зүйлийн (2) дахь дэд хэсэгт мэдэгдэл хийх бол түүнд шаардагдах хугацааг тодотгоно.

3. Хэлэлцэн тохиролцогч улс нь протоколд гарын үсэг зурах, соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орохдоо энэ нь протоколын XI зүйлийн Хувилбар А болон Хувилбар В-д бүхэлд нь хэрэглэх талаар мэдэгдэх бөгөөд тийм тохиолдолд Хувилбар А хувьд хэрэглэх, эсхүл Хувилбар В хувьд хэрэглэх төлбөрийн чадваргүйн ажиллагааны хэлбэрийг тусгах шаардлагатай. Энэхүү зүйлийн дагуу мэдэгдэл гаргаж буй аливаа Хэлэлцэн тохиролцогч улс нь 11 дүгээр зүйлд заасны дагуу хугацааны үргэлжлэлээ тодорхойлно.

4. Хэлэлцэн тохиролцогч улсын шүүх нь төлбөрийн чадваргүйн асуудлыг анх шүүн шийдсэн болон Хэлэлцэн тохиролцогч улсын мэдэгдэлтэй шууд холбоотой 11 дүгээр зүйлийг хэрэглэнэ.

5. Хэлэлцэн тохиролцогч улс нь протоколд гарын үсэг зурах, соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орохдоо 21 дүгээр зүйлийг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн хэрэглэх тухайгаа мэдэгдэнэ. Мэдэгдэлдээ хэсэгчлэн хэрэглэх тохиолдолд ямар нөхцөлийн дор холбогдох заалт хэрэглэгдэх талаар тусгана. Түүнээс эсрэг тохиолдолд ямар түр хугацааны шүүхийн хамгаалалтын хэлбэр үйлчилж эхлэхийг тусгасан байна.

31 дүгээр зүйл

Конвенцын дагуу гаргасан мэдэгдэл

Хэрэв өөрөөр заагаагүй бол конвенцын 39, 40, 50, 53, 54, 55, 57, 58, 60 дугаар зүйлийг оруулаад конвенцын дагуу гаргасан мэдэгдэлийг мөн энэхүү протоколын дагуу гаргасан гэж үзнэ.

32 дугаар зүйл

Тайлбар болон мэдэгдэл

1. Энэхүү протоколд аливаа тайлбар хийж болохгүй боловч 24, 29, 30, 31, 33 болон 34 дүгээр зүйлд зөвшөөрсөн болон эдгээр зүйлийн дагуу мэдэгдэл хийж болно.

2. Энэхүү протоколын дагуу хийсэн аливаа мэдэгдэл болон дараагийн мэдэгдэл, эсхүл мэдэгдлийг цуцалсан талаар эх хадгалагчид бичгээр мэдэгдэнэ.

33 дугаар зүйл

Дараагийн мэдэгдэл

1. Орлолцогч улс нь конвенцын 60 дугаар зүйл, энэхүү протоколын 31 дүгээр зүйлийн дагуу гаргасан мэдэгдлээс өөр дараагийн мэдэгдлийг энэхүү протокол хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш эх хадгалагчид хэдийд ч гаргаж болно.

2. Аливаа тийм дараагийн мэдэгдэл нь эх хадгалагчид мэдэгдсэнээс хойш зургаан сар өнгөрсний дараа сарын эхний өдөр хүчин төгөлдөр болно. Хэрэв мэдэгдэлд энэхүү мэдэгдлийг хүчин төгөлдөр болох илүү урт хугацааг заасан бол эх хадгалагчид мэдэгдсэнээс хойш тийм илүү урт хугацаа өнгөрсний дараа хүчин төгөлдөр болно.

3. Өмнөх хэсэгт зааснаас үл хамааран аливаа тийм дараагийн мэдэгдлийг хүчин төгөлдөр болохоос өмнө бий болсон бүх эрх болон баталгаат эрхийн хувьд тийм дараагийн мэдэгдлийг гаргаагүйн адил энэхүү протоколыг үргэлжлүүлэн хэрэглэнэ.

34 дүгээр зүйл

Мэдэгдлийн буцаалт

1. Орлолцогч аливаа улс нь конвенцын 60 дугаар зүйл, энэхүү протоколын 31 дүгээр зүйлийн дагуу гаргасан мэдэгдлээс бусад мэдэгдлийг эх хадгалагчид мэдэгдэх замаар хэдийд ч буцаан авч болно. Уг буцаалт нь эх хадгалагчийн мэдээлэл хүлээн авснаас зургаан сарын дараа сарын эхний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

2. Өмнөх хэсэгт зааснаас үл хамааран хэрэв аливаа буцаасан мэдэгдэл хүчин төгөлдөр болохоос өмнө бий болсон бүх эрх болон баталгаат эрхийн хувьд тийм мэдэгдлийг буцаагаагүйн адил энэхүү протоколыг үргэлжлүүлэн хэрэглэнэ.

35 дугаар зүйл
Цуцлалт

1. Оролцогч аливаа улс нь эх хадгалагчид бичгээр мэдэгдэх замаар энэхүү протоколыг цуцалж болно.

2. Цуцлалт нь эх хадгалагч мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш арван хоёр сар өнгөрсний дараа сарын эхний өдрөөс хүчин төгөлдөр болно.

3. Өмнөх хэсэгт зааснаас үл хамааран цуцлалт нь хүчин төгөлдөр болохоос өмнө бий болсон бүх эрх болон баталгаат эрхийн хувьд цуцлаагүйн адил энэхүү протоколыг үргэлжлүүлэн хэрэглэнэ.

36 дугаар зүйл
Хяналтын бага хурал, нэмэлт, өөрчлөлт
болон холбогдох асуудал

1. Хяналтын эрх бүхий байгууллагатай зөвшилцсөний үндсэн дээр эх хадгалагч нь жил бүр, эсхүл нөхцөл байдал шаардсан тохиолдолд, энэхүү протоколоор өөрчилсөн, конвенцоор тогтоосон, практикт хэрэглэгддэг олон улсын журмыг баримтлан Оролцогч улсад зориулан жил бүр тайлан бэлтгэнэ. Энэхүү тайланг эх хадгалагч бэлтгэхдээ тайланг олон улсын бүртгэлийн тогтолцооны үйл ажиллагаанд хамаарах Хяналтын эрх бүхий байгууллагын илтгэлийг харгалзан үзэж хийнэ.

2. Оролцогч улсын хорин таваас багагүй хувь нь хүсэлт гаргаснаар эх хадгалагч, Хяналтын эрх бүхий байгууллагатай зөвшилцөн Оролцогч улсын Хяналтын бага хурлыг дор дурдсан асуудлыг хэлэлцүүлэхээр үе үе хуралдуулна. Үүнд:

(a) энэхүү протоколоор өөрчилсөн, конвенцыг үр ашигтай хэрэглэх болон түүний нөхцөлд хамрах, нисэхийн объектыг хөрөнгөөр баталгаажуулан санхүүжүүлэх болон түрээслүүлэх ажилд тус дөхөм болоход үр нөлөө үзүүлэх;

(b) шүүхээс өгсөн тайлбар болон энэхүү протоколын нөхцөл болон журмыг хэрэглэх;

(c) Олон улсын бүртгэлийн системийн үйл ажиллагаа, бүртгэгчийн ажлын гүйцэтгэл болон түүнд Хяналтын эрх бүхий байгууллагын зүгээс тавих хяналт, Хяналтын эрх бүхий байгууллагын тайлан; болон

(d) энэхүү протокол болон Олон улсын бүртгэлтэй холбоотойгоор аливаа өөрчлөлт хийх нь зохистой эсэх.

3. Энэхүү протоколд оруулах аливаа нэмэлт, өөрчлөлт нь өмнөх хэсэгт дурдсан Бага хуралд оролцсон, Оролцогч улсын гуравны хоёроос илүү нь баталснаар XXVIII зүйлийн хүчин төгөлдөр болох заалтын дагуу найман улс соёрхон баталж, хүлээн зөвшөөрч, эсхүл баталсан тохиолдолд уг нэмэлт, өөрчлөлт нь соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, эсхүл баталсан улсын хувьд хүчин төгөлдөр болно.

37 дугаар зүйл
Эх хадгалагч болон түүний чиг үүрэг

1. Соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл нэгдэн орсон тухай баримт бичгийг эх хадгалагчаар томилогдсон Хувийн эрх зүйг нэг мөр болгох олон улсын институт (ЮНИДРУА)-д хадгалуулахаар өгнө.

2. Эх хадгалагч нь:

(a) Хэлэлцэн тохиролцогч бүх улсад дор дурдсан зүйлийг мэдэгдэнэ. Үүнд:

(i) соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл нэгдэн орсон тухай хадгалуулахаар хүргүүлсэн баримт бичиг, эсхүл шинээр гарын үсэг зурсан мэдээллийг огнооны хамт;

(ii) энэхүү протокол хүчин төгөлдөр болсон огноо;

(iii) энэхүү протоколын дагуу гаргасан мэдэгдэл бүрийн тухай, түүний огнооны хамт;

(iv) аливаа мэдэгдлийг буцаасан болон нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан тухай, түүний огнооны хамт;

(v) энэхүү протоколыг цуцлах тухай мэдэгдлийг түүний огнооны хамт болон цуцлалт хүчин төгөлдөр болох огноо;

(b) энэхүү протоколын баталгаажсан хуулбарыг бүх хэлэлцэн тохиролцогч Улсад илгээх;

(c) Хяналтын эрх бүхий байгууллагад болон бүртгэгчид соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл нэгдэн орсон тухай баримт бичиг бүрийн хуулбарыг түүний хадгалуулахаар өгсөн огнооны хамт, мэдэгдэл бүрийг, мэдэгдлийг буцаасан болон нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан болон цуцалсан тухай мэдэгдлийг түүний огнооны хамт, түүнд агуулагдсан мэдээлэл нь хэрэглэхэд хялбар буюу бүрэн гүйцэд байхаар хүргэх; болон

(d) мөн эх хадгалагчийн хувьд хэвшил болсон бусад чиг үүргийг гүйцэтгэнэ.

Дээрхийг нотолж, бүрэн эрхийнхээ дагуу Оролцогч улсын дор дурдсан төлөөлөгчид энэхүү протоколд гарын үсэг зурав.

Энэхүү протоколыг хоёр мянга нэг оны арваннэгдүгээр сарын арван зургааны өдөр Кейптаун хотноо англи, араб, хятад, франц, орос болон испани хэлээр тус бүр нэг эх хувь үйлдсэн бөгөөд бүх эх бичвэр нь адил хүчинтэй байна, Бага хурлын Даргын бүрэн эрхийн хүрээнд Бага хурлын Нарийн бичгийн дарга нарын газрын холбооноос энд заасан өдрөөс ер хоногийн дотор эх бичвэрийг өөр хооронд нь нийцүүлж, баталгаажуулснаар протоколын бүх хэлээрх эх бичвэр адил хүчинтэй болно.

Хавсралт

**Бүртгэлээс хасах болон экспорлох хүсэлтийн зөвшөөрлийн
маягт 13 дугаар зүйлд хамааралтай хавсралт
(Он сар өдөр)**

Хэнд: (Бүртгэлийн эрх бүхий байгууллагын нэр)

Утга: Бүртгэлээс хасах болон экспортлох бүрэн эрхийн хүсэлтийн зөвшөөрөл

Дор гарын үсэг зурсан этгээд нь (агаарын хөлөг/нисдэг тэрэгний үйлдвэрлэгчийн нэр ба загварын дугаар) бүхий үйлдвэрийн дугаартай (дугаар) (марк) (бүртгэлийн дугаар/марк)/бусад бүх суурилуулсан, нэмж хийгдсэн төхөөрөмж хэсгүүд бүхий “агаарын хөлгийн” (эзэмшигч) болно.

Тус баримт бичиг нь гарын үсэг зурагчаас Хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмжийн олон улсын баталгаат эрхийн тухай конвенцын агаарын хөлгийн тоног төхөөрөмжид тусгайлан хамаарах протоколын XIII зүйлд заасан эрхийн дагуу (Зээлдүүлэгчийн нэр) /” эрх бүхий тал”/-д гаргасан буцалтгүйгээр бүртгэлээс хасуулах болон экспортын эрхийн хүсэлтийн баримт болно. Энэ зүйлд тусгагдсаны дагуу энд гарын үсэг зурсан талууд нь дараах зүйлийг хүсэв. Үүнд:

i. Эрх бүхий тал, эсхүл энэ талаас томилсон хувь хүн нь дараах зүйлд дан ганцаар шийдэх эрх бүхий этгээд мөн гэж хүлээн зөвшөөрнө:

- a) Чикаго хотноо 1944 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр гарын үсэг зурсан Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенцын III бүлгийн зорилгоор (Бүртгэлийн эрх бүхий байгууллагын нэр) зохицуулагдан (агаарын хөлгийн бүртгэгчийн нэр)-аас агаарын хөлгийн бүртгэлийн асуудал;
- b) агаарын хөлгийг /улсын нэр/ улсаас экспортлох болон бодит шилжүүлэлт хийх.

ii. Эрх бүхий тал, эсхүл хувь хүн нь (i) дэд хэсэгт дурдсан зүйлд бичгээр шаардсанаар гарын үсэг зурагчдын зөвшөөрөлгүйгээр баталгаа хүсч болно. Тус шаардлагын дагуу /улсын нэр/ - ын эрх бүхий байгууллага нь бусад эрх бүхий байгууллагуудтай асуудлыг түргэн шийдэх үүднээс хамтран ажиллана.

Энэ баримт бичгээр үүсэн бий болсон эрх бүхий байгууллагын эрх нь эрх бүхий талуудын бичгээр гаргасан зөвшөөрөлгүйгээр солигдохгүй болно.

Та гэрээний шаардлага болон түүний нөхцөлийг хүлээн зөвшөөрч байгаагаа дор байгаа хоосон зайд тохиромжтой хэлбэрээр бөглөж /Бүртгэлийн эрх бүхий байгууллагын нэр/-д тус баримтыг гардуулна уу.

/Эзэмшигчийн нэр / _____

Хүлээн зөвшөөрсөн бөгөөд гардуулсан
/он сар өдөр/

_____ /холбогдох тэмдэглэгээнүүд /

Гарын үсэг зурагчийн нэр:

Гарын үсэг зурагчийн албан
тушаал:

Хүлээн авагчийн холбогдох хаягийг заана.

164. ОЛОН УЛСЫН АГААРЫН ТЭЭВРИЙГ ЛИБЕРАЛЧЛАХ ТУХАЙ ОЛОН ТАЛТ ХЭЛЭЛЦЭЭР

*2001 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдөр баталж,
2001 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдөр хүчин төгөлдөр болсон**

Энэхүү хэлэлцээрт оролцогч талууд (цаашид “Талууд” гэх),

Хөндлөнгийн оролцоо, зохицуулалт хамгийн бага зах зээл дэх агаарын тээврийн компаниуд хоорондын өрсөлдөөнд суурилсан олон улсын агаарын тээврийн тогтолцоог хөгжүүлэхийг эрмэлзэж,

Олон улсын агаарын тээврийн боломжийг өргөжүүлэхэд түлхэц үзүүлэхийг эрмэлзэж,

Өрсөлдөөнтэй, үр ашигтай олон улсын агаарын үйлчилгээ нь худалдааг нэмэгдүүлж, хэрэглэгчийн ашиг сонирхлыг дээшлүүлж, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжихийг хүлээн зөвшөөрч,

Агаарын үйлчилгээг либералчлах яриа хэлэлцээг дэмжихэд оруулж буй Ази, Номхон далайн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны (АЗНДЭЗХА) форумын хувь нэмрийг хүлээн зөвшөөрч,

Зорчигч болон ачаа тээвэрлүүлэгч олон нийтэд төрөл бүрийн үйлчилгээ үзүүлэх боломжийг агаарын тээврийн компаниудад олгох, түүнчлэн агаарын тээврийн компанийн

* Монгол Улс 2007.05.04-нд соёрхон баталсан